

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН
КАФЕДРА МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН І БІЗНЕСУ

ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ
Завідувач випускової кафедри
_____ Л. М. Побоченко
« _____ » _____ 2023 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

(ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА)

ВИПУСКНИКА ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ БАКАЛАВРА
ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ 292 «МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ»
ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЮ ПРОГРАМОЮ
«МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ»

Тема: «Механізми формування та тенденції розвитку світового ринку FinTech в кризових умовах»

Виконавець: Петрук Роман Миколайович, група МЕВ-401

(підпис виконавця)

Керівник: к.е.н., доцента кафедри міжнародних економічних
відносин і бізнесу ФМВ НАУ

Прокоп'єва Аліна Анатоліївна

(підпис керівника)

Нормоконтролер: Соколова Зоя Сергіївна

(підпис нормоконтролера)

Київ – 2023

НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет міжнародних відносин

Кафедра міжнародних економічних відносин і бізнесу

спеціальність 292 «Міжнародні економічні відносини»

освітньо-професійна програма «Міжнародні економічні відносини»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

_____ Побоченко Л.М.

«__» _____ 2023 р.

ЗАВДАННЯ

на виконання кваліфікаційної роботи

Петрука Романа Миколайовича

1. Тема роботи «Механізми формування та тенденції розвитку світового ринку FinTech в кризових умовах» затверджена наказом ректора від «29» березня 2023 р. № 423/ст.
2. Термін виконання роботи: з 22 травня 2023 року по 25 червня 2023 року.
3. Вихідні дані до роботи: законодавчі та підзаконні нормативно-правові акти щодо регулювання діяльності FinTech у світі та Україні, матеріали й аналітичні звіти Національного Банку України, Міністерства фінансів України, Міністерство цифрової трансформації України, Державної статистики України, Світової організації з торгівлі та розвитку ООН (ЮНКТАД), Cbinsights, McKinsey & Company, FinXTech, MordorIntelligence, Finch Capital.
4. Зміст пояснювальної записки: теоретичні основи розвитку індустрії фінансових технологій в кризових умовах, розвиток фінтеху: зарубіжний досвід та українські реалії під впливом війни, проблеми та шляхи їх вирішення щодо розвитку ринку фінансових технологій в світі та Україні в умовах війни.
5. Перелік обов'язкового ілюстративного матеріалу: у роботі розміщено 8 таблиць, 12 рисунків та 1 додаток.
6. Презентація основних результатів кваліфікаційної роботи в електронному вигляді. Розроблена презентація в Microsoft Office Power Point, складає 20 слайдів.

7. Календарний план-графік

№ пор.	Завдання	Термін виконання	Відмітка про виконання
1.	Вивчити літературні джерела з предмету дослідження та написати заяву про затвердження теми кваліфікаційної роботи	08.03.2023	Виконано
2.	Затвердити план дослідження та отримати завдання до виконання кваліфікаційної роботи	27.03.2023	Виконано
3.	Розкрити теоретичні основи засади створення та розвитку FinTech-індустрії	01.05.2023 – 10.05.2023	Виконано
4.	Оцінити сучасний стан та основні тенденції розвитку міжнародного ринку FinTech в умовах турбулентності	11.05.2023 – 21.05.2023	Виконано
5.	Визначити та обґрунтувати перспективи розвитку FinTech в Україні	22.05.2023 – 28.05.2023	Виконано
6.	Написати реферат, вступ, висновки та оформити список використаних джерел і додатки	29.05.2023 – 04.06.2023	Виконано
7.	Оформити кваліфікаційну роботу та пройти перевірку на плагіат	05.06.2023	Виконано
8.	Передати кваліфікаційну роботу рецензенту для рецензування (за 10 днів до захисту)	09.06.2023	Виконано
9.	Попередній захист кваліфікаційної роботи	12.06.2023	Виконано
10.	Передати кваліфікаційну роботу науковому керівникові для написання відгуку (за 7 днів до захисту)	12.06.2023	Виконано

8. Дата видачі завдання: «27» березня 2023 р.

Керівник кваліфікаційної роботи _____
(підпис керівника)

Прокоп'єва А.А.
(П.І.Б)

Завдання прийняв до виконання _____
(підпис випускника)

Петрук Р.М.
(П.І.Б)

РЕФЕРАТ

Пояснювальна записка до кваліфікаційної роботи «Механізми формування та тенденції розвитку світового ринку FinTech в кризових умовах»: 81 с., 8 таблиць, 12 рисунків, 1 додаток, 60 літературних джерел.

Перелік ключових слів (словосполучень): FINTECH, ФІНТЕХ, ФІНАНСОВІ ТЕХНОЛОГІЇ, ФІНАНСОВІ ПОСЛУГИ, МІЖНАРОДНИЙ РИНОК FINTECH, РОЗВИТОК ФІНАНСОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ, БАНКІНГ, КРИПТОВАЛЮТА, БЛОКЧЕЙН, ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ.

Об'єкт дослідження: ринок послуг фінансових технологій в світі в кризових умовах.

Предмет дослідження: механізми формування та тенденції розвитку світового ринку FinTech, що виникають в кризових умовах.

Мета кваліфікаційної роботи: дослідження основних тенденцій та проблем розвитку ринку фінансових технологій в світі в кризових умовах, а також розробка рекомендацій щодо їх вирішення.

Методи дослідження: аналізу та синтезу, структурно-системний підхід та метод причинно-наслідкових зв'язків, логічний та історичний аналіз, статистичні методи та методи порівняльного аналізу.

Отримані результати та їх новизна: полягають у розкритті питань щодо сучасних проблем розвитку ринку фінансових технологій у світі в кризових умовах.

Значущість виконаної роботи та висновки: подальший розвиток ринку FinTech в кризових умовах, а саме розробка ефективних стратегій для подолання труднощів та забезпечення стійкого розвитку.

Рекомендації щодо використання результатів: матеріали кваліфікаційної роботи рекомендується використовувати для застосування при написанні звітів щодо впливу війни та кризових явищ на розвиток ринку послуг фінансових технологій в Україні та світі в цілому.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	6
РОЗДІЛ 1	
ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ СТВОРЕННЯ ТА РОЗВИТКУ FINTECH-ІНДУСТРІЇ.....	9
1.1. Поняття, класифікація та історія розвитку FinTech-послуг.....	9
1.2. Переваги та недоліки використання FinTech.....	16
1.3. Механізми FinTech та їх види.....	21
РОЗДІЛ 2	
СУЧАСНИЙ СТАН ТА ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОГО РИНКУ FINTECH В УМОВАХ ТУРБУЛЕНТНОСТІ.....	26
2.1. Становлення та основні напрями розвитку FinTech в сучасних світогосподарських процесах.....	26
2.2. Сучасні тенденції розвитку міжнародного ринку FinTech.....	31
2.3. Вплив світових криз на розвиток міжнародного ринку FinTech.....	38
РОЗДІЛ 3	
ШЛЯХИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ РИНКУ FINTECH В УКРАЇНІ.....	45
3.1. Сучасний стан розвитку ринку FinTech в Україні.....	45
3.2. Досвід країн з розвинутою FinTech- індустрією.....	53
3.3. Шляхи та проблеми розвитку ринку FinTech в Україні в умовах війни.....	63
ВИСНОВКИ.....	71
СПИСОК БІБЛІОГРАФІЧНИХ ПОСИЛАНЬ ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ...	74
ДОДАТКИ.....	80

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Фінансові технології (більш відомі як фінтех) використовуються для опису нових технологій, спрямованих на вдосконалення та автоматизацію надання та використання фінансових послуг. По суті, фінтех використовується для того, щоб допомогти компаніям, власникам бізнесу та споживачам краще керувати своїми фінансовими операціями, процесами та життям. Він складається зі спеціалізованого програмного забезпечення та алгоритмів, які використовуються на комп'ютерах і смартфонах. Слово «Фінтех» є скороченою комбінацією «фінансових технологій».

Коли у 21 столітті з'явився фінтех, цей термін спочатку застосовувався до технології, що використовується у внутрішніх системах відомих фінансових установ, таких як банки. З 2018 або приблизно до 2022 року відбувся зсув до послуг, орієнтованих на споживача. Fintech тепер охоплює різні сектори та галузі, такі як освіта, роздрібні банківські послуги, фандрейзинг і некомерційні організації, а також управління інвестиціями тощо.

Останнє десятиріччя сформувало трансформаційні процеси в глобальній фінансовій системі, що в основному зумовлені двома факторами - світовою фінансовою кризою та розвитком екосистеми цифрових фінансів, відомих як FinTech. Фінтех, як невід'ємна складова сучасного життя, є необхідною умовою подальшого розвитку ринку фінансових послуг та всієї фінансової сфери країни. Фінансові технології мають великий, ще не повністю розкритий і досліджений потенціал для здійснення перетворень у відповідній галузі. Активне використання цих технологій дозволяє досягти значних позитивних змін у функціонуванні ринку постачання фінансових послуг, поступово змінюючи сам процес взаємодії між споживачами та постачальниками фінансових послуг.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Результати наукових досліджень у сфері фінансових інновацій наведені у працях таких зарубіжних учених, як Г. Андерсон, Я. Барберіс, Р. Браун, А. Броддас, А.Валлас, М. Вебер, М. Долат, Г.

Дорфлайтнер, Р. Леков, Б. Лі, М. Міллер, Р. Мертон, Дж. Мунч, А. Рао, П. Туфано, М. Флеурі, Л. Хорнуф, Д. Хе, В. Хаксар, Д. Хе, А.Херболт, Л. Хорнуф, Дж.Хорслі, С. Чишті, Г. Швабе, М. Шмітт. До вітчизняних науковців, які займаються дослідженням різних аспектів фінансових технологій (FinTech), належать С.В. Волосович, Д.В. Гордєєва, Л.А. Дудинець, Л.В. Жердецька, Л.Г. Кльоба, В.В. Коваленко, А.А. Мазаракі, Н.М. Пантелєєва, С.І. Паперник, З.М. Руденко, А.В. Рябова, А.Ю. Семенов, Д.Е. Третьяков, М.С. Яценко.

З огляду на те, що для індустрії FinTech в Україні характерним є збільшення оборотів і масштабів діяльності, є необхідність в аналізі світового ринку фінансових технологій та подальшому дослідженні тенденцій розвитку вітчизняного фінтехринку для виявлення його особливостей, проблем та перспектив розвитку.

Метою кваліфікаційної роботи є проведення аналізу стану світового ринку FinTech в кризових умовах та виявлення тенденцій українського фінтеху, а також ідентифікація факторів, що обмежують поширення фінтех-послуг і способів їх подолання для забезпечення позитивної динаміки в цьому сегменті.

Досягнення мети дослідження передбачає постановку та розв'язання таких **завдань:**

- Розкрити поняття, класифікацію та історію розвитку FinTech-послуг;
- Проаналізувати переваги та недоліки використання FinTech;
- Визначити становлення та основні напрями розвитку FinTech в сучасних світогосподарських процесах;
- Обґрунтувати сучасні тенденції розвитку міжнародного ринку FinTech;
- Дослідити вплив світових криз на розвиток міжнародного ринку FinTech;
- Оцінити досвід країн з розвинутою FinTech-Індустрією;
- Виокремити шляхи та проблеми розвитку ринку FinTech в Україні в умовах війни.

Об'єктом дослідження є ринок FinTech у світі та в Україні.

Предметом дослідження є теоретичні, науково-методичні та прикладні аспекти що виникають у процесі функціонування ринку FinTech.

Методологія дослідження. Методологічну основу кваліфікаційної роботи становлять як загальнонаукові так і спеціальні методи наукових досліджень, зокрема методи системного підходу, порівняльного аналізу, системно-аналітичний, статистичний, аналізу та синтезу, узагальнення, абстрактно-логічний.

Теоретичною основою дослідження послужили роботи західних вчених, таких як: Б. Бернанке, Е.Дж. Долана, К.Д. Кемпбелла, Р.Дж. Кемпбелла, П.Роуза, Дж.Ф. Синки, Дж. Фіннерті, М. Фрідмена. Деякі аспекти, які стосуються теорії та практики фінансових інновацій, дослідження причин і наслідків фінансових криз, формування інноваційних стратегій фінансових установ, безготівкових систем розрахунків та нових рішень у ризик-менеджменті, досліджені в роботах вітчизняних вчених, таких як: С. Леонова, М. Азаренкова, А. І. Барановського, І.М. Бурденко, Т.А. Васильєвої, С.Б.Єгоричевої, С.М. Козьменко, М. І. Крупки, Л.В. Кузнєцової, , В. І. Міщенко, А.М. Мороза, Т.С. Смовженко. Інформаційна база дослідження кваліфікаційної роботи складається з досліджень вітчизняних і зарубіжних експертів в питаннях фінансових технологій. З звітів міжнародних аналітичних компаній, матеріалах з FinTech конференцій, преси, а також з нормативно-законодавчих актів України.

Апробація отриманих результатів. Основні теоретичні положення й висновки кваліфікаційної роботи відображені в публікаціях автора і доповідались на міжнародних науково-практичних конференціях: Матеріали XIV міжнар. наук.-практ. конф. (м.Київ, 11 травня 2023 р.). Київ, 2023. С. 177- 179., III студентський науковий семінар «Міжнародні економічні відносини в контексті викликів і загроз ХХІ століття». (м.Луцьк, 26 травня 2023 р.). Луцьк, 2023. С. 167-171.

Структура кваліфікаційної роботи. Кваліфікаційна робота складається із вступу, трьох розділів, висновків та списку бібліографічних посилань використаних джерел. В роботі розміщено 8 таблиць та 13 рисунків. Список бібліографічних посилань використаних джерел включає 60 найменувань на п'яти сторінках.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ СТВОРЕННЯ ТА РОЗВИТКУ FINTECH-ІНДУСТРІЇ

1.1. Поняття, класифікація та історія розвитку FinTech-послуг

Фінтех, це поєднання термінів «фінансовий» і «технологія», відноситься до підприємств, які використовують технології для вдосконалення або автоматизації фінансових послуг і процесів. Цей термін охоплює галузь, що швидко розвивається, яка служить інтересам як споживачів, так і бізнесу різними способами. Від мобільного банкінгу та страхування до криптовалютних та інвестиційних додатків, фінтех має, здавалося б, нескінченний набір програм.

Сьогодні індустрія фінансових технологій величезна. І якщо нещодавні венчурні інвестиції у фінтех-стартапи - які досягли історичного максимуму в 2021 році - можна вважати вогном довіри, галузь продовжуватиме розвиватися протягом наступних років.

Одним із рушійних факторів є те, що багато традиційних банків є прихильниками та адептами новітніх фінтех, активно інвестуючи в фінтех-стартапи, купуючи їх або співпрацюючи з ними. Це способи, за допомогою яких відомі банківські установи можуть надати клієнтам, орієнтованим на цифрові технології, те, що вони хочуть, водночас просуваючи галузь вперед і залишаючись актуальними.

Внутрішня робота продуктів і послуг фінансових технологій відрізняється. Деякі з найновіших досягнень використовують алгоритми машинного навчання, блокчейн і науку про дані, щоб робити все, від обробки кредитних ризиків до управління хедж-фондами. Існує навіть цілий піднабір регуляторних технологій під назвою «regtech», призначених для навігації у складному світі проблем відповідності та регулювання таких галузей, як фінтех.

Зі зростанням галузі зростає занепокоєння щодо кібербезпеки в індустрії фінтех. Величезне зростання фінтех-компаній і ринків у глобальному масштабі

призвело до збільшення виявлення вразливостей у фінтех-інфраструктурі, одночасно зробивши її мішенню для атак кіберзлочинців. На щастя, технології продовжують розвиватися, щоб мінімізувати існуючі ризики шахрайства та пом'якшити загрози, які продовжують з'являтися.

Fintech охоплює широкий спектр випадків використання на ринках бізнес до бізнесу (B2B), бізнес для споживача (B2C) і одноранговість (P2P). Нижче наведено лише деякі приклади типів фінансових технологій, які змінюють індустрію фінансових послуг.

Мобільний банкінг є центром уваги багатьох компаній, що займаються фінансовими технологіями. У світі особистих фінансів споживачі все частіше вимагають легкого доступу до своїх банківських рахунків, особливо на мобільному пристрої. Більшість великих банків зараз пропонують певну функцію мобільного банкінгу, особливо з появою цифрових банків, або необанків. Neobanks – це, по суті, банки без фізичних відділень, які обслуговують клієнтів із чеками, заощадженнями, платіжними послугами та кредитами на повністю мобільній та цифровій інфраструктурі. Деякі банки також дозволяють програмам сторонніх розробників отримувати доступ до фінансової інформації користувача, що називається відкритим банкінгом. Деякі приклади фінтех-банків або необанків: Chime, Current, Aspiration і Varo.

Криптовалюта та блокчейн перетинаються з фінтехом різними способами. По-перше, за останні роки з'явилося кілька криптотрейдингових платформ, які дозволяють користувачам торгувати різними видами криптовалют і користуватися перевагами децентралізованих бірж. А щоб зберегти цифрову валюту людей у безпеці, також виникла низка криптогаманців. Крім того, кілька фінтех-компаній використовують технологію блокчейн для обробки платежів, грошових переказів і безпечного керування цифровою ідентифікацією. Деякі приклади криптовалютних фінтех-компаній включають Coinbase, Blockfi та SALT.

Фінтех спричинив різке зростання кількості програм для інвестицій та заощаджень за останні роки. Як ніколи раніше, такі компанії, як Robinhood, Stash і Acorns, усувають бар'єри для інвестування. Хоча ці програми відрізняються за

підходом, кожна з них використовує комбінацію заощаджень і автоматизованих методів інвестування невеликих доларів, таких як миттєві округлені депозити на покупки, щоб познайомити споживачів з ринками [54].

Здатність передбачити, куди рухаються ринки, є Святим Граалем (інвестиції, які забезпечують велику віддачу з дуже невеликим, або без ризику) фінансів. З огляду на мільярди доларів, не дивно, що машинне навчання відіграє дедалі важливішу роль у фінансових технологіях — і зокрема в торгівлі. Потужність цього піднабору штучного інтелекту в фінансах полягає в його здатності обробляти величезні обсяги даних за допомогою алгоритмів, призначених для виявлення тенденцій і ризиків, що дозволяє споживачам, компаніям, банкам і іншим організаціям мати більш обґрунтоване розуміння ризиків інвестицій і купівлі на ранніх стадіях процесу.

Ще слід виділити платформи для мобільних платежів. Платіжні компанії змінили спосіб ведення бізнесу. Зараз простіше, ніж будь-коли, надсилати гроші в цифровому вигляді в будь-яку точку світу. Окрім Venmo та Cash App, популярні платіжні компанії включають Zelle, Paypal, Stripe і Square.

Fintech також переглядає кредити, спрощуючи оцінку ризиків, прискорюючи процеси затвердження та полегшуючи доступ. Мільярди людей у всьому світі тепер можуть подати заявку на отримання кредиту на своїх мобільних пристроях, а нові точки даних і можливості моделювання ризиків розширюють кредити для населення, яке недостатньо забезпечене. Крім того, споживачі можуть запитувати кредитні звіти кілька разів на рік, не змінюючи свій рахунок, що робить всю систему кредитування більш прозорою для всіх. У сфері фінтех-кредитування варто відзначити такі компанії, як Tala, Petal і Credit Karma.

Хоча InsurTech швидко стає окремою галуззю, вона все ще підпадає під парасольку fintech. Страхування дещо повільно впроваджує технології, і багато фінтех-стартапів співпрацюють із традиційними страховими компаніями, щоб допомогти автоматизувати процеси та розширити покриття. Від страхування мобільних автомобілів до носіїв для медичного страхування, галузь дивиться на

безліч інновацій. Деякі страхові компанії, на які варто звернути увагу, включають Lemonade, Kin і Insurify.

Якщо говорити про тенденції фінансових технологій, то фінтех — це не нова галузь, це просто галузь, яка розвивалася дуже швидко. Технології певною мірою завжди були частиною фінансового світу — чи то запровадження кредитних карток чи банкоматів, електронних торгових майданчиків, додатків для особистих фінансів і високочастотної торгівлі в наступні десятиліття.

Однак протягом останнього десятиліття індустрія фінтехів прискорилося, і інновації у фінтех, ймовірно, лише розвиватимуться.

Деякі тенденції фінтех, на які варто стежити, включають:

1. Цифрові гаманці, такі як Apple Pay і Google Pay, дозволяють людям зберігати платіжну інформацію в мобільній програмі, а потім використовувати цю програму, коли приходить час платити за щось. Хоча цифрові гаманці існують уже багато років, їх використання все ще зростає.

2. Блокчейн — публічна книга, здатна фіксувати право власності, походження та рух цифрових активів — продовжуватиме впливати на фінансову галузь. По-перше, технологія бухгалтерської книги та поширення смарт-контрактів значно допоможуть зробити галузь більш безпечною та ефективною.

3. Вбудоване фінансування — це термін, який означає, що нефінансовий бізнес інтегрує інструменти фінтех у свою точку обслуговування. Приклади включають термінали обробки платежів у кав'ярнях і кнопки «купити зараз — заплатити пізніше» на касах магазинів електронної комерції. Цей інтегрований фінансовий стек забезпечує плавніший і гнучкіший досвід для клієнтів — і ми, ймовірно, побачимо його все частіше в найближчі дні.

4. Головна перспектива фінтех полягає в тому, що технології полегшують надання фінансових послуг людям, які історично мали до них обмежений або взагалі не мали доступу. Дійсно, кілька фінтех-компаній прагнуть усунути давні бар'єри, щоб люди — як правило, молоді та кольорові люди — могли легше заощаджувати, інвестувати та створювати багатство для себе [55].

Фінтех можна розділити на кілька різних епох. Кожна з цих трьох епох бачила певний рівень диференціації ринку, що призвело до змін у способах взаємодії споживачів зі своїми грошима.

Fintech 1.0 (1886 – 1967)

Цей етап передбачає створення інфраструктури, яка підтримуватиме глобальні фінансові послуги. Перший трансатлантичний кабель (1866) і Fedwire (1918) у США забезпечили першу електронну систему переказу коштів за допомогою таких технологій, як телеграф і азбука Морзе. За сучасними стандартами це було просто, але в часи розвитку інфраструктури та транспорту можливість здійснювати фінансові операції на більшій відстані була революційною.

Fintech 2.0 (1967 – 2008)

Початок цього етапу відзначено встановленням першого банкомату компанією Barclays у 1967 році та характеризується переходом від аналогової до цифрової обробки фінансів. У 1970-х роках було засновано NASDAQ, першу в світі цифрову фондову біржу, і SWIFT (Суспільство всесвітніх міжбанківських фінансових телекомунікацій), протокол зв'язку між фінансовими установами, що полегшує здійснення великого обсягу транскордонних платежів.

Ця епоха тривала в 1980-х роках із розвитком банківських мейнфреймів (і відчуттям стилю Уолл-стріт у стилі «Гордон Гекко»...) і зростанням онлайн-банкінгу в 1980-х роках змінився спосіб ведення бізнесу людьми, а онлайн-революція призвела до зміни в тому, як люди сприймають фінансові установи.

У 1990-х роках відбулися перші рухи в напрямку цифрового банкінгу, коли підключені клієнти почали розпоряджатися своїми грошима різними способами. PayPal було запущено в 1998 році, що мало натяк на нові платіжні системи, які з'являться в міру того, як світ все більше переходитиме в Інтернет.

Все в економіці виглядало добре, і це навіть спонукало тодішнього канцлера Великобританії Гордона Брауна оголосити про «кінець буму та спаду». Однак саме цей крах – глобальна фінансова криза 2008 року – опустив завісу цієї ери фінансових технологій і спонукав до інновацій, які спостерігатимуться в наступну еру.

Fintech 3.0 (2008 – поточний)

Постфінансова криза, відсутність довіри до банків у відповідності зі змінами законодавства відкривають ринок для нових постачальників. Біткойн народився в 2009 році, а потім інші криптовалюти, що використовують технологію блокчейн.

Запровадження смартфонів означає, що мобільні пристрої стають основним засобом доступу людей до Інтернету та інших фінансових послуг.

Це стало епохою стартапів, коли інвестори та споживачі прагнуть до інновацій, що стимулює хвилю нових продуктів і послуг. Навіть відомі банки починають діяти та рекламувати себе як стартапи, і цей відхід від відомих банків епохи Fintech 2.0 став визначальним елементом Fintech 3.0 [28].

Після фінансової кризи 2008 року поява альтернативного фінансування відкрила фінтех-бізнесу нові перспективи в таких секторах, як краудфандинг і однорангове кредитування. Поява технології блокчейн також почала демонструвати перспективи як потенційний руйнівник у галузі фінансових послуг.

Фінтех-продукти або компанії, які з'явилися протягом 2010–2015 років:

1) Краудфандинг: Kickstarter, заснований у 2009 році, став однією з перших краудфандингових платформ, що дозволяє підприємцям і творцям збирати кошти для своїх проектів від великої кількості прихильників.

2) Цифрові валюти: біткойн BTC (28180 дол. США), створений у 2008 році, був першою децентралізованою цифровою валютою та поклав початок розвитку криптовалют. Біткойн та інші цифрові валюти забезпечили споживачам новий спосіб зберігання та передачі вартості, порушивши традиційні фінанси.

Фінтех-продукти та послуги отримали широке поширення, що призвело до подальшої консолідації в секторі, оскільки він продовжує розвиватися та процвітати. Щоб вивести на ринок нові фінансові послуги, традиційні фінансові установи почали виходити на ринок і співпрацювати з фінтех-компаніями. Поява цифрових активів, таких як криптовалюта, дала ринку новий погляд.

Два приклади фінтех-продуктів або компаній, які виникли протягом 2015–2020 років:

1) Робо-консультанти: Betterment і Wealthfront, засновані в 2008 і 2011 роках відповідно, стали двома провідними робо-консультантами, які використовують алгоритми та автоматизацію для надання персоналізованих інвестиційних порад і управління портфелями для окремих інвесторів.

2) Цифровий банкінг: банки Challenger, такі як Monzo, N26 і Revolut, засновані в 2015, 2015 і 2013 роках відповідно, пропонували лише цифрові банківські послуги, надаючи споживачам альтернативні банківські можливості та більш сучасний і зручний банківський досвід.

Через епідемію COVID-19 багато клієнтів зараз вперше використовують цифрові фінансові послуги, що прискорило розширення фінансових технологій. Нові технології, як-от штучний інтелект (ШІ) і машинне навчання, використовуються для вдосконалення фінансових послуг, оскільки сектор продовжує розвиватися та впроваджувати інновації.

Деякі приклади фінтех-продуктів або компаній, які з'явилися після 2020 року, включають:

1) Цифрове страхування: компанія Lemonade, заснована в 2015 році, стала однією з провідних страхових компаній, що пропонує цифрову платформу для страхування житла та орендарів.

2) Цифрові цінні папери: такі компанії, як Coinbase, Bakkt і Paxos, засновані в 2012, 2018 і 2012 роках відповідно, стали лідерами в сфері цифрових цінних паперів, надаючи платформи для купівлі, продажу та зберігання цифрових активів, таких як криптовалюти та токени безпеки.

Очікується, що майбутнє фінансових технологій продовжуватиме стрімке зростання, оскільки технології продовжуватимуть формувати та революціонізувати фінансову галузь. Фінансові послуги стануть доступнішими, безпечнішими та інноваційнішими завдяки таким інноваціям, як блокчейн, ШІ та відкритий банкінг.

Крім того, спостерігатиметься тенденція до цифровізації, оскільки все більше клієнтів обирають варіанти мобільного та онлайн-банкінгу. Можна передбачити, що традиційні фінансові установи та фінтех-компанії все більше інтегруватимуться, що призведе до розробки нових фінансових послуг і продуктів [50].

1.2. Переваги та недоліки використання FinTech.

Наразі різноманітні переваги фінтеху починають широко відчуватися в суспільстві. Крім того, кількість фінтех-компаній зростає з кожним днем. Щодо переваг:

1. Найвагоміша перевага Fintech, безумовно, полягає в його молодості. Ця галузь відносно нова, але, крім того, вона супроводжується чудовим медійним шумом. Людям у всьому світі подобається те, що це інноваційна галузь, і тому її можна тісно пов'язати з брендом бізнесу. Крім того, компанії, які надають фінтех-послуги, забезпечують швидку та легку платіжну систему, яка може бути корисною для багатьох. Швидкість схвалення є швидшою, а це означає, що ці компанії можуть підвищити доступність і прискорити швидкість схвалення для фінансів і страхування. У більшості випадків все можна зробити за 24 години. Крім того, мобільний зв'язок слід сприймати як плюс. Послуга є більш персоналізованою, а витрати на послуги преміум-класу нижчі, оскільки вони не зазнають таких витрат, як оренда філій, реклама та зарплата. Нарешті, ще однією перевагою, яку слід згадати, є розширений захист. Всупереч поширеній думці (яка є однією з причин, чому люди бояться онлайн-шопінгу), фінтех-компанії абсолютно безпечні. Вони інвестують у високотехнологічні способи забезпечення безпеки даних споживачів [29].

2. Фінтех демократизує економіку. Чи то трейдери, чи то сучасні класові досконали, не всі мають шанс бути економічно незалежними чи знайти спосіб зробити те саме. Часто це гра в кості. Можливості чи можливості блокуються під час народження або регіональною економікою держави. Крім того, це зменшує глобальні економічні ризики [30].

3. Фінансова галузь схожа на гойдалку, їй потрібен баланс у кожному аспекті домену. Якщо одна сторона падає, це впливає на інші операції. Глобальний фінансовий клімат дуже складний, і є багато місць, де можна приховати несправедливу поведінку. З цієї причини використання креативних інструментів для диференціації моделей незвичайної чи нечесної діяльності стало вкрай необхідним.

Прийняття фінансових технологій сприятиме прозорості та зменшить вплив нечесних людей.

Щодо недоліків:

1) Що стосується недоліків, найбільшим з них може бути той факт, що Fintech використовує різних провайдерів, тому багатьом клієнтам не подобається ідея керувати депозитами, позичати та інвестувати через них.

2) Fintech йде рука об руку з прогресом цифрових технологій. Щоб усе це працювало, вам потрібен ширококутний доступ до Інтернету, станції передачі даних, смартфони, мобільний бездротовий доступ та інша сучасна база. Дилема полягає в тому, що величезна частина світової спільноти не має ширококутного доступу. Деякі країни настільки бідні, що ідея мати смартфон або платити за доступ до Інтернету є абсурдною. Це означає, що будь-які економічно ефективні функції Fintech будуть втрачені для людей, які живуть у цих районах [49].

3) Деякі особистості залишилися позаду. З технологічними змінами будуть певні втрати та механізація тут має вирішальне значення. Машинне навчання та робототехніка є хітом у кожній галузі, відбудуться різкі зміни вимог до людської праці, що може викликати занепокоєння.

4) Також це може порушити конфіденційність. Конфіденційність викликає найбільше занепокоєння, коли фінанси перетворюються на «оцифровку». Немає сумніву, що конфіденційність є важливою для кожної сторони у сфері фінансових технологій, оскільки ті, хто володіє вашою фінансовою інформацією, можуть легко отримати доступ до всіх інших ваших фінансових операцій.

Нещодавно на українському фінансовому ринку з'явилися нові гравці, які не є комерційними банками, проте виконують їх традиційні функції, пов'язані з оплатою та переказом грошей (небанківські платіжні системи, що здійснюють переказ коштів: «iPay.ua», «Portmone.com», «ГлобалМані», «City24», «Укркарт» тощо); кредитуванням (мікрофінансові організації, що надають онлайн-кредити: «Moneyveo», «Глобал Кредит», «CreditKasa» тощо; сервіси P2P і P2B-кредитування, зокрема, «Finhub», «MoCash», «FinStream» та ін.), продажем валюти (сервіси з продажу криптовалют: онлайн-біржі «Exmo», «Kuna», «BTC Trade UA»; термінали

компаній «Туме», «ІВох»; онлайн-обмінники «Bitcoin», «Ethereum», «Litecoin»; спеціалізовані платіжні термінали (криптомати)). Ці нові суб'єкти, які відомі як фінтех-компанії, займаються кредитуванням, продажем валюти та пропонують фінансові продукти на більш привабливих умовах та з меншими витратами для споживачів. Вони використовують високотехнологічні рішення та розробляють нові платіжні інструменти.

Згідно з The FinTech Index від ING Bank, Україна опинилася серед країн, які створили сприятливу стартап-екосистему та інфраструктуру для розвитку фінтех-компаній. Український ринок фінансових послуг можна вважати молодим порівняно з іншими європейськими країнами, але споживачі в Україні відкриті до інновацій, що сприяє розвитку фінтех-сектору в країні [17].

Цікава статистика. Схоже, що закриття комерційних банків у деяких випадках може бути не тільки негативним явищем, але і може стати поштовхом для розвитку фінтех-індустрії. Фінтех-компанії можуть бути більш гнучкими та інноваційними, ніж традиційні банки, і вони можуть привернути багатьох талановитих спеціалістів з банківської галузі.

Цікаво, що більшість засновників фінтех-бізнесу, як показують дослідження, стають переважно вихідці із фінансової сфери (47 %) і фахівці у галузі інформаційних технологій (41 %) [15]. При цьому 70 % топ-менеджменту фінтехкомпаній сформували вихідці з таких великих банків, як АТ КБ «ПриватБанк», АТ «ПУМБ», АТ «Альфа-Банк», АТ «Райффайзен Банк Аваль» і АТ «Універсал Банк». Це може свідчити про те, що фінтех-компанії можуть бути успішними, якщо вони вміють поєднувати знання і досвід різних галузей [24].

Розвивається діяльність високотехнологічних компаній та стартапів, що переконливо доводить, що традиційні методи надання банківських послуг вже не задовольняють потреби ринку та вимоги підвищення ефективності та прибутковості банківського бізнесу. Комерційні банки змушені впроваджувати фінансово-технологічні інновації та приймати нові технічні рішення, щоб залишитися на ринку та зберегти конкурентні переваги, поліпшуючи обслуговування клієнтів та забезпечуючи якість та конкурентоспроможність банківських продуктів. Комерційні

банки також активно використовують автоматизовані системи управління, зокрема в галузі ІТ, для забезпечення захищеності бази даних клієнтів та самого банку від кібератак та мінімізації операційних витрат. Проте, українські комерційні банки не використовують всі можливості фінтех-напрямку повністю.

Активне використання P2P- і P2B-кредитування є одним із найбільш небезпечних напрямів розвитку фінансових інновацій для комерційних банків, оскільки воно може призвести до зникнення банківської системи в традиційному вигляді. Ці електронні кредитні платформи дозволяють оцінювати платоспроможність фізичних та юридичних осіб, не залучаючи комерційні банки, та знаходити інвесторів, які можуть виділити необхідні кошти для кредитування. У майбутньому ця форма кредитних відносин може замінити банки на кредитному ринку, прибираючи дохід від процентів, який наразі складає більшість (близько 70-80%) валових доходів банківської системи, та забираючи частину грошових потоків, що формують банківські активи та пасиви [4].

Суть полягає в тому, що P2P- та P2B-кредитування, такі як мікро- та онлайн-кредитування, не є конкурентами для традиційного банківського кредитування, а замість цього задовольняють попит, який не може бути задоволений банками.

Отже, електронні кредитні платформи та комерційні банки можуть бути розглянуті не як конкуренти, а як партнери, оскільки пропонують різні продукти та співпрацюють з різними групами клієнтів на одному ринку кредитних послуг.

Однією з основних відмінностей між комерційними банками та фінтех-компаніями є те, що перші несуть відповідальність перед вкладниками, тоді як другі просто створюють онлайн-сервіси та несуть відповідальність обмеженою до виконаної операції.

Комерційні банки можуть мати складнощі при прийнятті рішень, які фінтех-провайдери можуть оперативніше втілювати на практиці. Проте саме в цьому полягає цінність фінтех-компаній, які знаходять нові ніші і пропонують інноваційні рішення, які в подальшому можуть використовуватися банками для кращого задоволення потреб та запитів клієнтів. Основні переваги та недоліки діяльності комерційних банків і фінтех-компаній можуть бути знайдені в (див. Табл. 1.1):

Порівняння переваг і недоліків у діяльності комерційних банків і фінтех-компаній

№	Комерційні банки	Фінтех-компанії
Переваги		
1	Володіють значними фінансовими ресурсами і здатні проводити великі масштаби операцій.	Забезпечують швидкість і зручність у використанні продуктів, оскільки клієнти незалежно від свого місцезнаходження можуть оперативно отримати необхідні дані через Інтернет.
2	Мають більший досвід у сфері надання фінансових послуг і дотримання нормативно-правових вимог.	Спроможні оперативніше і ефективніше використовувати у своїй роботі найновіші досягнення у сфері інформаційних технологій та фінансових інновацій.
3	Мають стійкі відносини з клієнтами і користуються їх більшою довірою.	Пропонують великий вибір персоніфікованих продуктів на основі зібраної інформації про своїх клієнтів.
4	Мають у розпорядженні напрацьовану клієнтську базу даних.	Не мають регуляторних обмежень з боку регуляторів фінансового ринку.
5	Забезпечені працівниками з високим рівнем кваліфікації з питань управління, надання різноманітних банківських послуг, оцінки ризиків тощо.	Забезпечені співробітниками, які мають високий рівень кваліфікації й інноваційний потенціал, що дає швидко запроваджувати новітні інформаційні та фінансові технології.
6	Забезпечені сучасною і перевіреною інфраструктурою.	Пропонують вигідніші умови на власні послуги завдяки економії значних коштів на утримання фізичної інфраструктури.
7	Мають можливість пропонувати більшу кількість послуг в одному місці.	Мають змогу здійснювати свою діяльність на підставі індивідуальних підприємницьких контрактів, користуючись при цьому спрощеною системою оподаткування.
Недоліки		
1	Мають обмежені можливості щодо швидкої переорієнтації на зростаючі потреби клієнтів, діяльність серйозно регламентована з боку регулятора ринку.	Мають обмежений доступ до капіталу та фінансування, а також брак необхідного часу для завоювання довіри клієнтів.
2	Проявляють консерватизм щодо запровадження новітніх інформаційних та фінансових технологій.	Не гарантують стабільність у роботі, оскільки виходять із технологічного рішення без прив'язки до життєвої практики.
3	Не готові вкладати в розробку інноваційних продуктів власні часові та кадрові ресурси.	Наражаються на ризик недотримання правил конфіденційності даних про клієнтів.
4	Витрачають значні кошти на утримання фізичної інфраструктури.	Спеціалізуються на вузькому спектрі послуг та операцій.

Примітка. Складено автором за даними власного дослідження на базі статистичних даних комерційних банків та фінтех-компаній.

Дані у таблиці 1.1 свідчать про те, що розвиток фінансово-технологічних інновацій, з одного боку, створює конкурентні умови для комерційних банків

порівняно з фінтех-компаніями, а з іншого боку, може мати позитивний вплив на їх діяльність. Банки мають значний досвід у наданні фінансових послуг, дотриманні нормативно-правових вимог, забезпеченні перевіреною інфраструктурою та кваліфікованим персоналом, а також більшою оперативною потужністю та перевіреними методами досягнення позитивних результатів. З іншого боку, нові та менші за масштабами діяльності фінтех-компанії здатні швидко впроваджувати та ефективно використовувати найновіші досягнення у сфері фінансово-технологічних інновацій. Крім того, накопичений досвід та лояльна клієнтська база мають велику цінність для фінтех-бізнесу, оскільки клієнти можуть не довіряти фінтех-компаніям, з якими вони не працювали, та віддають перевагу надійній та безпечній банківській системі. У такому разі для комерційних банків та фінтех-компаній найкращою стратегією є не конкурентна боротьба, а використання різних взаємовигідних варіантів співпраці.

1.3. Механізми FinTech та їх види

Фінтех-організації зазвичай використовують інклюзивні підходи до фінансування, що дозволяє споживачам мати зручний доступ до широкого спектру фінансових послуг і продуктів. Крім того, ці послуги та продукти доступні на мобільних пристроях і не потребують складного процесу реєстрації [38]. На сьогоднішній день, вартість транзакцій цифрових платежів складає 4769370 мільйонів доларів США, з яких 1017982 мільйонів становлять мобільні платежі. Оскільки споживачі стають все вимогливішими щодо швидкості і зручності використання програмного забезпечення, мобільні фінтех-додатки поступово замінюють традиційні фінансові рішення [26]. Ці додатки дають клієнтам можливість виконувати будь-які операції зі своїх пристроїв в найкоротші терміни, крім того, вони є надійними, безпечними і дуже персоналізованими. Можна виокремити шість основних типів фінтех-додатків:

1. Підтримка P2P додатків дозволяє безпосередньо переказувати кошти між банківськими рахунками інших користувачів, незалежно від наявності спільного

банку або платіжної системи, такої як Visa або MasterCard. У 2020 році до списку найкращих P2P додатків були внесені PayPal, Venmo та Google Wallet.

2. Додатки з управління грошима надають можливість користувачам самостійно керувати своїми інвестиціями та укладати біржові угоди. Вони мають інструменти пошуку та торгівлі, які корисні як для початківців, так і для професіоналів. Robinhood, Acorns та Stash є серед найбільш популярних інвестиційних додатків, при цьому Stash є ідеальним варіантом для новачків на біржі.

3. Мобільні гаманці є електронними гаманцями, які зберігають інформацію про ваш банківський рахунок на мобільному пристрої та надають доступ до нього, щоб здійснювати онлайн-покупки. Apple Pay, Zelle та Square Cash широко використовуються в даний час.

4. Додатки для страхування можуть використовуватися для подання заявок, обробки платежів та навіть отримання страхових пропозицій. Вони охоплюють різні сфери, включаючи автострахування та медичне страхування. GEICO Mobile, American Family Insurance App та Allstate Mobile є серед найбільш рейтингових цифрових рішень у цій галузі.

5. Мобільні додатки банків надають можливість користувачам отримувати традиційні банківські послуги через Інтернет. Вони дозволяють перевіряти баланс рахунку, здійснювати перекази та платежі, а також отримувати персоналізовані поради щодо управління витратами за допомогою мобільних пристроїв. У Великобританії в 2020 році Lloyds, Halifax та NatWest займають перші три місця у рейтингу найкращих мобільних банківських додатків.

6. Додатки для контролю бюджету призначені для ведення особистого рахунку, створення плану витрат, їх моніторингу та пошуку нових способів економії. Програми, такі як Mint, Albert та Clarity Money, допомагають користувачам ефективно витратити гроші та отримувати максимальну вигоду від свого прибутку.

Фінтех-індустрія продовжує стрімко розвиватись, що може створювати труднощі для регуляторів у всьому світі, які намагаються зрозуміти нові технології

та їх відповідність існуючим нормативним вимогам. Незважаючи на це, наглядові органи розробляють механізми та правила, спрямовані на регулювання фінтех-індустрії в різних країнах, з урахуванням необхідності інновацій.

З іншого боку, регулювальні органи прагнуть уникнути ризиків, особливо у галузі кібербезпеки та фінансового шахрайства, які можуть загрожувати цілісності ринку та фінансовій та грошово-кредитній політиці. Отже, вони намагаються знайти баланс між конкурентними перевагами та ризиками, що призводить до жорсткого регулювання фінансових послуг.

Регулювальні органи намагаються вирішити ці питання в різних юрисдикціях. Проте, все ще існують дискусії щодо того, чи будуть ці політичні заходи достатніми для підтримки постійної модернізації фінансової галузі. Політичні заходи, пов'язані з регулюванням фінансових технологій, можна розділити на три групи:

1) Регулювання таких видів діяльності, як цифровий банкінг, робо-консультації та платіжні послуги.

2) Розроблення положень, що містять нові правила чи рекомендації для учасників ринку щодо використання таких технологій, як штучний інтелект.

3) Нагляд за цифровими фінансовими послугами, зокрема, розроблення механізмів, які дозволяють реалізовувати політичні ініціативи, такі як цифрова ідентифікація, обмін даними та інноваційні центри [25].

Більш детально, про країни-лідери, які впроваджують фінтех за категоріями розглянуто на (див. Рис.1.1.):

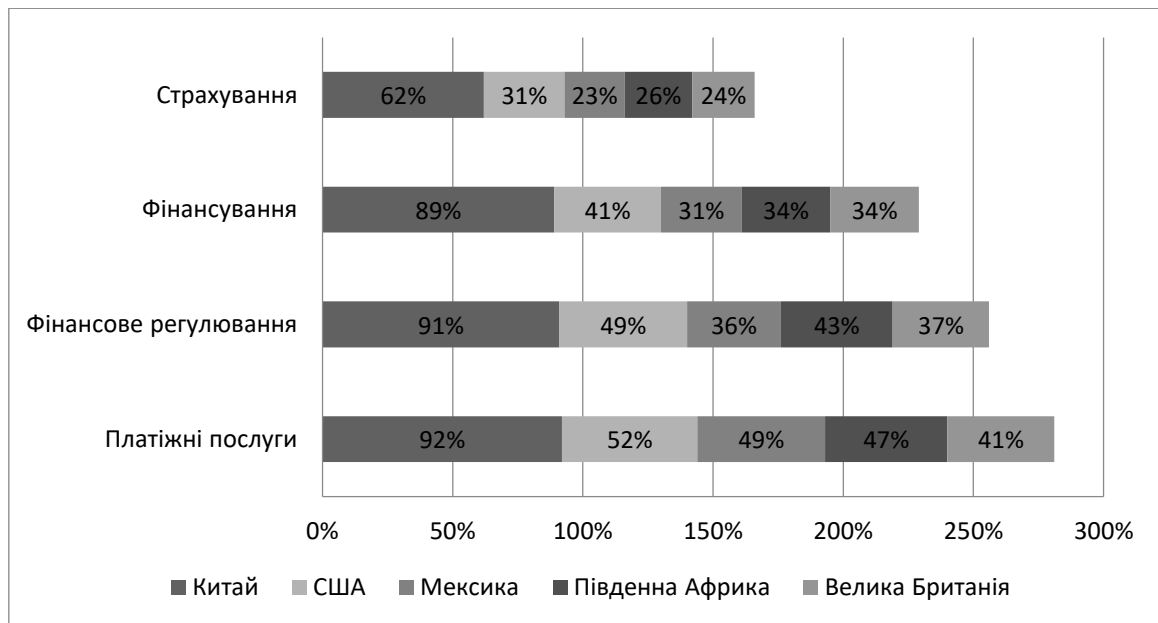


Рис.1.1. Країни-лідери щодо впровадження фінансових технологій за категоріями.

Примітка. Побудовано автором за даними інтернет-проекту PaySpaceMagazine.

Регулятори зосереджують свою увагу на шахрайстві з інвестиціями у криптовалюту, контролюванні системних ризиків, ролі центрального банку, протидії відмиванню грошей та оподаткуванні. Також вони стурбовані можливостями штучного інтелекту. Але просте прийняття законів недостатнє для забезпечення контролю в галузі фінтех. Фінансові системи в різних країнах мають свої відмінності і різні регулятори можуть мати різний підхід до інновацій. Тому універсального підходу до регулювання фінтех немає. Проте глобальний регулятор FATF розробляє всеосяжні стандарти фінтех-регулювання, які мають бути запроваджені в законодавство кожної країни.

Хоча реалізація фінтех проектів відкриває нові можливості, вкладення в цей сектор є складним завданням, і потребує високої кваліфікації профільних юристів, які мають глибокі знання не лише про законодавство, а й про особливості фінансових ринків різних країн. Це допоможе забезпечити повну реалізацію технологічного бізнесу клієнтів.

Важливо мати на увазі, що детальний правовий аналіз перед запуском проекту може вимагати значних фінансових вкладень, проте замовлення такого аналізу гарантує врахування всіх вимог законодавства та повну реалізацію проекту.

Висновки до 1 розділу

Підсумовуючи, у розділі була розглянута теоретична та методологічна база створення та розвитку інноваційних фінансових технологій, що об'єднують в собі елементи фінансової сфери та інформаційних технологій. Також розглянуто концептуальні питання фінтех-індустрії, її основні напрямки та етапи розвитку, а також аналізуються методики та інструменти для оцінки інноваційних проектів в цій сфері. Крім того, розділ містить важливу інформацію про правові та регуляторні аспекти фінтех-індустрії.

Фінтех — це термін, який використовується для позначення використання технологій і програмного забезпечення у фінансових послугах. Це загальний термін для будь-якого бізнесу, який використовує інноваційні технології, щоб пропонувати фінансові продукти або послуги, такі як платежі та грошові перекази, інвестиції, кредитування та управління капіталом.

Фінтех швидко змінює ландшафт фінансового сектора та стирає межі між фінансовими компаніями та фінансовим сектором.

РОЗДІЛ 2

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОГО РИНКУ FINTECH В УМОВАХ ТУРБУЛЕНТНОСТІ

2.1. Становлення та основні напрями розвитку FinTech в сучасних світогосподарських процесах.

Фінансові технології є новою галуззю не тільки в Україні, але й у всьому світі. Вони поєднують цифрові технології та інновації в фінансовій сфері, щоб надавати, розширювати та поширювати фінансові послуги технологічними компаніями [18]. Фінтех включає в себе низку взаємодоповнюючих технологій, таких як мобільні мережі, великі дані, хмарні обчислення, технології розподіленого реєстру, штучний інтелект та аналіз даних, які разом створюють широкий спектр операцій у фінансовій індустрії. Розвиток фінтеху особливо помітний в останні п'ять років, що свідчить про комплексність умов, що сприяють їх існуванню.

Основними факторами, що сприяли швидкому розвитку фінтех у світі, є наступні:

1. Світова економічна криза, яка розпочалася в 2008 році та її наслідки. У цей період населення стало втрачати довіру до традиційних банківських фінансових продуктів та інструментів.

2. Зростання процесів цифровізації у всьому світі, які охоплюють практично всі сфери людського життя, включаючи фінансовий сектор. Цифровізація підвищує задоволеність споживачів фінансових послуг, розширює можливості управління капіталом економічного суб'єкта, зменшує витрати всіх учасників фінансового ринку, прискорює фінансові операції.

3. Розширення доступності та підвищення швидкості Інтернету стимулює людей перебувати в онлайн-просторі цілодобово, що сприяє прискоренню розвитку ринку мобільних пристроїв.

4. Швидке поширення соціальних мереж та месенджерів призвело до появи нових фінансових послуг, які засновані на обміні інформацією між користувачами, таких як краудфандинг, P2P перекази і фінансування, соціальні трейдинги тощо.

5. Покоління мілленіалів, які народилися з 1980 до початку 2000-х років, мають високі вимоги до зручності та швидкості отримання інформації та якості послуг. Це призводить до зростання попиту на системи цифрових платежів.

6. Успіх технологічних компаній в інших секторах економіки, таких як ритейл та індустрія розваг, привертає увагу підприємців до фінансового сектору, спонукаючи їх змінювати ринки та пропонувати нові конкурентні продукти та послуги.

7. Зростання е-комерції стимулює зростання обсягу послуг у сфері платежів, переказів і фінансування. Збільшення обсягів онлайн-торгівлі є головним чинником розвитку платіжних сервісів, а також послуг у сфері кредитування покупців [5].

Дослідження свідчать, що ринок фінтеху активно розвивається у світі протягом останніх років. Основним каталізатором розвитку ринку є поширення фінансових послуг, що призводить до щорічного збільшення кількості користувачів. Якщо у 2015 році рівень впровадження фінтех становив (16 %), то у 2019, році цей показник збільшився до 64 %, що свідчить про популярність фінтех-послуг у світі та їх перетворення на масовий тренд. Наприклад, у всьому світі 96 % споживачів знають як мінімум про один альтернативний фінтех-сервіс, за допомогою якого можна здійснювати перекази грошей та платежі. Проникнення фінтех у світі характеризується стійким зростанням (рис. 2.1.):

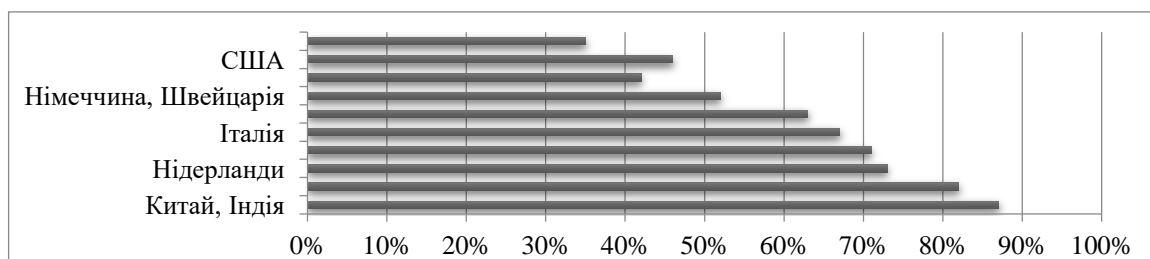


Рис. 2.1. Проникнення фінтех на ринках зарубіжних країн у 2019 році, (%).

Примітка. Побудовано автором за даними Global FinTech Adoption Index 2019.

З аналізу даних на рис. 1 випливає, що Китай і Індія є лідерами за темпами використання фінтех-послуг, і разом з ПАР вони складають 87% від загального проникнення. Незначно поступаються цим країнам Нідерланди (73 %) і Великобританія (71 %). Серед розвинених країн США мають найнижчий рівень проникнення (46 %), за ними йдуть Бельгія та Люксембург (42 %) та Франція (35 %).

Згідно з звітом McKinsey & Co за травень 2020 року, рівень цифрового залучення у європейських країнах зрос до 20 %, а використання готівки скоротилося вдвічі. Фінтех-революція настає набагато швидше, ніж очікувалося, особливо в країнах, що розвиваються, до яких належить і Україна [23].

Вагомим показником розвитку ринку FinTech є обсяги сукупних інвестицій, динаміка яких представлена на Рисунку 2.2.:

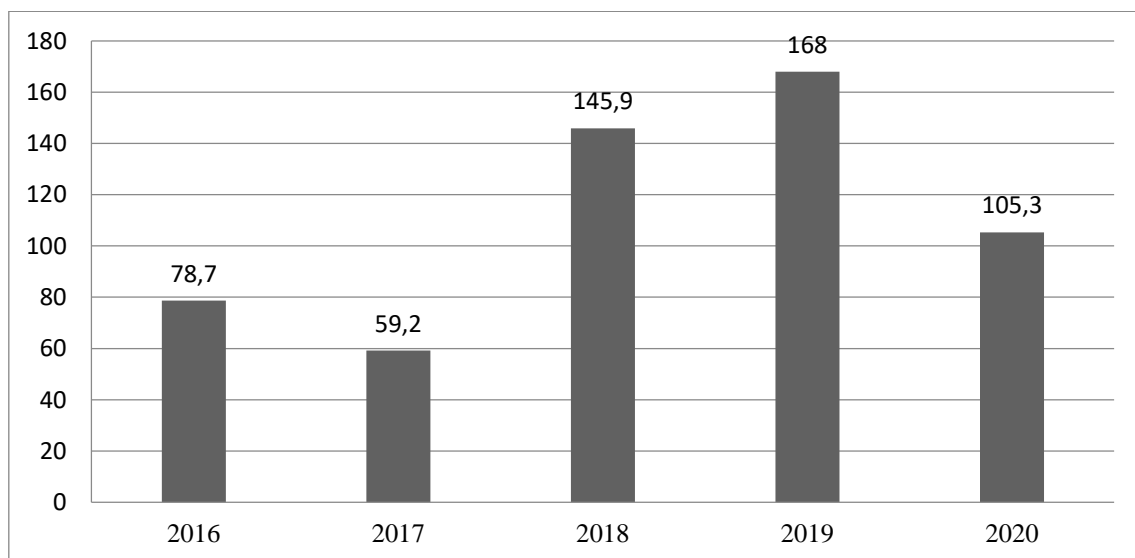


Рис. 2.2. Обсяги інвестицій у FinTech компанії за 2016–2020 рр., млрд дол.

Примітка. Побудовано автором за даними KPMG Ukraine.

Дані, які відображаються на рис. 2.2., свідчать про те, що глобальні інвестиції в фінтех у 2020 році становили 105,3 млрд доларів США - це третій за всю історію значний показник за обсягом. Проте, загальна сума світових інвестицій в фінтех у 2020 році відстає на 37 % від загальної суми інвестицій 2019 року, яка склала 168 млрд доларів США. Цю тенденцію можна пояснити частково відсутністю мега угод злиття та поглинань. Результати дослідження свідчать про різке зростання

глобального інвестування у FinTech-галузь, зокрема, якщо у 2017 році розмір інвестування складав 59,2 млрд доларів США, то вже у 2018 році показник зрос до 145,9 млрд доларів США, а пік інвестування припадає на 2019 рік, коли обсяги інвестицій становили 168,0 млрд доларів США.

Основними джерелами фінансування фінтех-проектів є венчурний капітал, угоди злиття і поглинання, а також прямі інвестиції (табл. 2.1):

Таблиця 2.1

Світовий ринок інвестицій у фінтех за видами інвестованого капіталу
у 2016–2020 рр. (млрд долларів США)

Вид інвестованого капіталу	2016	2017	2018	2019	2020
Інвестований венчурний капітал	22,9	23,4	40,1	40,1	42,3
Інвестований капітал за угодами M&A	48,6	34,7	89,9	129,7	61,3
Прямі капітальні інвестиції	2,2	1,1	4,7	3,0	2,7

Примітка. Складено автором за даними KPMG Ukraine.

За даними, поданими у таблиці 2.1, можна зробити висновок, що пік венчурного фінансування в галузі фінтеху припав на 2018 рік, коли було укладено угоди на суму понад 53,8 млрд дол. США. У 2019 році обсяги фінансування знизилися через скорочення кількості великих проектів. В 2020 році обсяг венчурних інвестицій у фінтех-проекти склав 42,14 млрд дол. США, що на 5,2 % більше, ніж у попередньому році. Зростання відбулося завдяки збільшенню розвиваючихся ринків, збільшенню інвестицій у фінтех-стартапи та зростанню проникнення Інтернету і доступного доходу. Урядові постанови та відсутність людського втручання були чинниками, які гальмували зростання в цей період.

У сфері злиття та поглинання активність з 2016 по 2019 рр. зростала майже щороку, досягнувши пікового значення - 129,7 млрд дол у 2019 році. Однак, у 2020 році вартість угод M & A впала на більш ніж 50 %.

Щодо прямих інвестицій у фінтеху, то спостерігалось невелике зростання. Якщо у 2016 році такі інвестиції склали 2,2 млрд дол, то у 2020 році вони зросли до 2,7 млрд дол, при цьому найвищі показники були зафіксовані у 2018 році.

Отже, найбільший потенціал для вкладених коштів спостерігається в сфері злиття та поглинання через їхні обсяги, хоча саме венчурні компанії уклали найбільше угод. Ця тенденція повністю відповідає політиці венчурних компаній, які вкладають ресурси у більш ризиковий бізнес та надають перевагу диверсифікації вкладених коштів.

Одночасно, щодо аналізу сфери діяльності фінтех-компаній, світова практика показує, що найбільш популярними секторами за останні п'ять років є грошові перекази та платежі, альтернативне кредитування, страхові технології, блокчейн та криптовалюти, кібербезпека. У цифрову епоху, особливо важливою стає проблема кібербезпеки, захисту персональних даних, ідентифікації та аутентифікації особистості в інформаційному просторі під час фінансових транзакцій. Згідно з прогнозами експертів, кіберзлочинці можуть стати причиною глобальних збитків економіки в розмірі 6 трлн доларів до 2021 року [19]. Саме тому, на сучасному етапі ринок технологій інформаційної безпеки активно розвивається, включаючи фінтех компанії, які обов'язково беруть участь у плануванні систем безпеки та розробці стратегії реагування. Свідченням цього є збільшення світових інвестицій у кібербезпеку в чотири рази - з 500 млн доларів США у 2019 році до понад 2 млрд доларів США у 2020 році.

У світовій структурі ринку фінтеху 70 % фінансування фінансових технологій припадає на американський ринок, незважаючи на поширення цього інструменту в інших країнах. Аналіз ринку фінансових технологій показує, що інвестори продовжують віддавати перевагу вкладанню інвестицій у фінансові інновації США, які зберегли перше місце з фінансування відповідних стартапів. Загальна сума інвестиційних угод в США за 2020 рік склала 79,2 млрд доларів США, що на 64,5 % більше, ніж у 2017 році. Однак, загальні інвестиції в фінтех в регіоні EMEA скоротилися з 61,5 млрд доларів США у 2019 році до 14,4 млрд доларів США у 2020 році через відсутність великих угод злиття та поглинання, таких як придбання Worldpay за 42,5 млрд доларів США в 2019 році. Аналогічна тенденція спостерігається на азіатському ринку, де загальний обсяг інвестицій в фінтехкомпанії зменшився з 16,8 до 11,6 млрд доларів США роком раніше.

Незважаючи на це, експерти бачать потенціал ринку, оскільки в цьому регіоні поступово створюється власна розвинена фінтех-індустрія. Фінтех-стартапи виступають провідними ланками, але традиційні фінансові організації також активно вкладають кошти в сучасні технології [44].

Отже, аналіз функціонування ринку фінтеху в світі дозволяє виявити наступні тенденції: висока популярність фінансових послуг, динамічний ріст інвестицій у фінтех, а також популярність інвестування в галузі грошових переказів та платежів, альтернативного кредитування, блокчейну та криптовалюти, кібербезпеки та страхування; чотириразове збільшення світових інвестицій у кібербезпеку; найбільш розвиненим регіоном у структурі світового ринку фінтех є Північна Америка.

2.2. Сучасні тенденції розвитку міжнародного ринку FinTech

Як одна з найбільш руйнівних галузей, фінтех суттєво змінив спосіб взаємодії з фінансовими компаніями за останнє десятиліття і не зупинився на досягнутому. Кожен рік приносить нам нові інновації, спрямовані на задоволення зростаючих очікувань клієнтів. Ось чому для власників і керівників компаній важливо розуміти, де ми зараз і куди рухаємося з фінансовими технологіями, щоб підтримувати актуальність і конкурентоспроможність. Слід розглянути головні тренди фінансових технологій, які рухають ринок.

У 2022 році фінтех в Європі пережив розквіт: близько 22 % фінансових та фінтех компаній - «єдинорогів», цей термін, що використовується в галузі венчурного капіталу для опису приватної стартап-компанії вартістю понад 1 млрд доларів, у Європі залучили загалом 22,2 млрд дол. США, що зробило його найкращою фінансованою галуззю року. Однак зростання процентних ставок та висока інфляція дещо змінили кон'юнктуру ринку.

Наприкінці 2022 року технологічні сектори зіткнулися з реструктуризаціями та масовими звільненнями, що також вплинуло на фінтех, зокрема на швидкозростаючі стартапи, такі як Klarna, Uncapped, Freetrade і Zego. Інвестори стали обережніше в

напрямку вкладення капіталу в очікуванні рецесії, тому залучення коштів, ймовірно, буде надзвичайно складним у 2023 році.

Незважаючи на ці негативні тенденції, потенціал та можливості для зростання фінтеху цього року все ж існують. Експерти очікують корекції ринку по мірі того, як модель «зростання будь-якою ціною», яка була актуальною для технологічного ринку останні 20 років, відходитиме на другий план. Стійкі компанії з переконливими пропозиціями та бізнес-моделями продовжуватимуть процвітати, а інвестори будуть готові вкладати капітал у ці бізнеси. Згідно з дослідженням Finch Capital [51], європейські фінтех-інвестори мають найвищий рівень незадіяного капіталу у розмірі 28 мільярдів доларів.

Очікувані тенденції від fintech-ринку у 2023 році [31]:

1) Експерти прогнозують більшу консолідацію на ринку фінтеху у 2023 році, оскільки більшість компаній зазнають збитків у конкуренції за тих самих клієнтів. Залучення коштів у нинішній макроекономічній ситуації ускладнює діяльність фінтех-компаній. Прогнозують зростання активності у сфері злиття та поглинання, що розкриє потенціал наступного покоління фінансових технологій, оскільки ліквідність для акціонерів буде розблокована.

2) У 2023 році очікується значне зростання фінтех-продуктів, які допоможуть споживачам поліпшити своє фінансове здоров'я. На додачу до того, що споживачі зазвичай бажають отримати додаткові послуги від постачальників фінансових послуг, велика увага буде приділена тим фінтех-компаніям, які зосереджуються на певних подібностях та демографічних сегментах аудиторії. Однак, ці фінтех-компанії не мають за мету стати банками, а скоріше допомагати споживачам управляти своїми фінансами. За останні десять років з'явилося багато фінтех-компаній, які конкурують з традиційними банками завдяки більш дружньому досвіду для клієнтів, таких як Revolut, Monzo, N26 та інші. Ці компанії здійснили революцію у забезпеченні універсальної фінансової інклюзії, спрощуючи для споживачів доступ до банківських рахунків та фінансових послуг.

3) Прогнозується зростання B2B фінтехів. Інвестори продовжують оптимізувати стартапи B2B та підходять до інвестування у B2C із більшою

обережністю, оскільки споживачі зменшують дискреційні витрати та мають менший наявний дохід. У 2022 році інвестиції в B2B фінтех в Європі склали 18,5 мільярдів доларів США, що перевищує 7,5 мільярдів доларів США, інвестованих у B2C у 2022 році. У сфері фінтеху B2B передбачається подальший розвиток співпраці зі сторонніми організаціями. З початку пандемії банки активно працювали з IT-компаніями для створення нових цифрових рішень для своїх клієнтів. Одночасно з тим, як галузь B2C вразлива до високої інфляції та зростання процентних ставок, бізнес-моделі B2B виявляються більш стійкими до нестабільності ринку.

4) Web3. Незважаючи на криптозиму та обвал FTX, Terra та Celsius у 2022 році, в 2023 році очікується продовження зростання стартапів, які використовують технології блокчейн. Прогнозується, що до 2027 року до 10% світового ВВП може бути збережено в транзакціях з підтримкою блокчейну. Гравці на ринку фінтех згодні, що web3 може повільно відновлюватися, тому що очікується подальше зміцнення регулювання в цьому просторі.

5) Крім того, останнім часом з'явилася тенденція до розвитку так званих "зелених банків", які є важливим фактором зростання. Ця тема є дуже актуальною в Європі, де країни ЄС активно регулюють стан довкілля шляхом переходу на нульові викиди в атмосферу. Звісно, додаткова звітність та складні умови в енергетиці становлять певну перешкоду для компаній, проте все це відбувається в інтересах суспільства.

6) Галузь небанківських фінансових установ стає ще сильнішою. Навіть у складний час у 2022 році індустрія може залучити 340 мільйонів доларів США фінансування, що можна розглядати лише початком, оскільки більшість небанківських інвестицій були здійснені між 2021 та 2022 роками. Галузь змінила традиційний досвід роботи з клієнтами порівняно з банківськими установами. Зараз більшість користувачів небанківських установ мають депозитні рахунки, що є важливим для довгострокового розвитку цих установ. Отже, активний ріст галузі ще попереду.

Технологічні інновації у сфері фінансових послуг є позитивним явищем для економічного зростання та фінансової стабільності. Потенційні вигоди від FinTech-інновацій для економіки країни наведені в (див. Табл. 2.2):

Таблиця 2.2

Потенційні вигоди від FinTech-інновацій для економіки країни

Потенційні вигоди	Вплив на економіку
Децентралізація та диверсифікація (спостерігається внаслідок розширення конкуренції та покращення якості послуг)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Під час кредитування фінтех-інновації, такі як big data analysis і автоматизація видачі кредитів, зменшують бар'єри для входу на ринок. 2. Послуга робо-консультацій уводить нових гравців у сектор управління активами, отже, може збільшити диверсифікацію залежно від розмаїтості використовуваних моделей. 3. Теоретично застосування технології розподіленого реєстру могло б знизити концентрацію у процесі регулювання діяльності.
Ефективність (досягається завдяки сучасним технологічним платформам)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Послуги робо-консультацій та технологій, які спрощують функції бек-офісу, можуть зміцнити бізнес-моделі діючих фінансових інститутів. 2. Машинне навчання та штучний інтелект можуть сприяти вдосконаленню процесів. 3. Використання алгоритмів оцінки кредитоспроможності та інвестиційних можливостей дає змогу платформам працювати з відносно малими витратами. 4. Технологія розподілення реєстру може знизити ризики за рахунок скорочення часу розрахунків.
Прозорість	<ol style="list-style-type: none"> 1. Збільшення і краще використання даних можуть зменшити асиметрію інформації на ринку фінансових послуг. 2. Поліпшені дані можуть дати змогу створювати інтелектуальні контракти, які більш точно націлені на конкретні ризики, якими користувачі хочуть керувати. 3. Кредитування фінтех і краудфандинг можуть об'єднати ринки домашніх господарств і бізнесу (сприяти появі малих та середніх підприємств без участі банків).
Доступ до фінансових послуг і зручність їх надання	<ol style="list-style-type: none"> 1. Необанк дає змогу споживачам швидко й ефективно отримувати кредитні послуги та здійснювати покупки. 2. Цифрова ідентичність і додатки на основі TPP можуть підтримувати поліпшену якість і доступність фінансових послуг для кінцевих користувачів. 3. Робо-консультаційні послуги розширюють доступ до управління капіталом для домашніх господарств.

Примітка. Складено автором за даними UBS Global.

Платежі без дотику були популярні протягом багатьох років після появи технологій NFC. Можливість підключити мобільний пристрій до платіжного терміналу не тільки проста, але й допомогла зменшити контакт під час пандемії COVID-19.

Платежі за допомогою QR-коду також не є новими, але їх легко прийняти. За даними Juniper Research, до 2025 року ринок платежів QR-кодом становитиме 3 трильйонів доларів США. Одним із лідерів цієї галузі є Alipay. Споживачам достатньо відсканувати QR-код, щоб спрямувати програму на пристрої на сторінку, де вони зможуть безпечно надсилати гроші.

Зростання проникнення NFC і емуляції картки хоста (ЕКХ) стимулює зростання ринку платежів, що носяться. ЕКХ дозволяє пристроям, не вимагаючи доступу до функції автентифікації, імітувати картку на пристроях із підтримкою NFC. Смарт-годинники – не єдині пристрої, які можна носити з цією можливістю. Розумні кільця NFC також викликають хвилю. Таке інноваційне апаратне забезпечення виявляється привабливим для багатьох споживачів, (рис 2.3.):

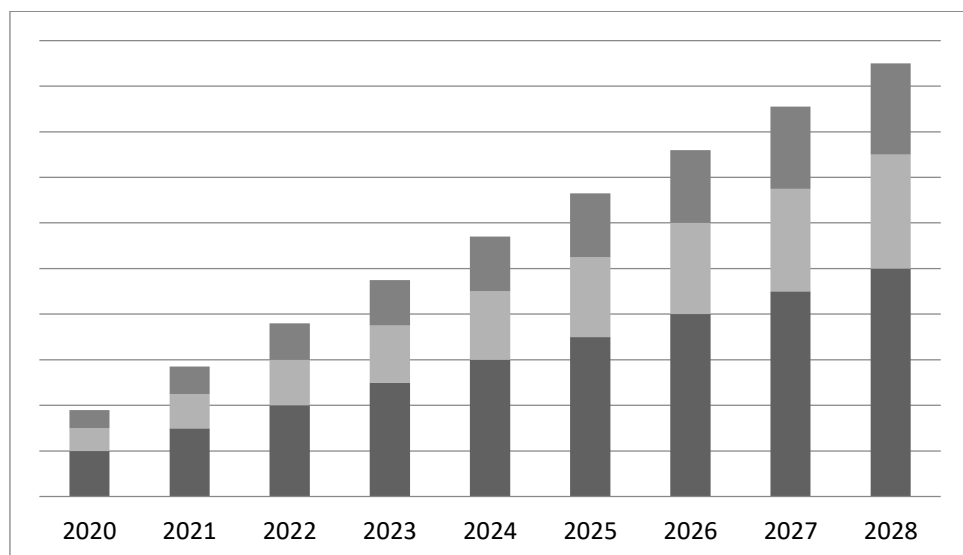


Рис. 2.3. Прогноз розміру ринку платіжних пристроїв США 2020-2028 рр.

Примітка: Побудовано автором за даними GrandView Research.

За статистикою найменше користувалися фітнес-трекерами, а найбільше смарт-годинниками. Адже швидке зростання використання безконтактних платежів зумовлене мандатами мереж цифрових платежів урядами по всьому світу, що, як наслідок, збільшило впровадження пристроїв із підтримкою платежів.

Необанки також успішно діють завдяки своїм цінним функціям, які стали особливо важливими під час пандемії COVID-19. Їхня миттєва система переказу,

швидка реєстрація та рахунки з доступом до онлайн-банкінгу (IBAN і ACH) були надзвичайно корисними, коли віддалена робота стала нормою для багатьох галузей. Зараз, коли світ поступово відновлюється після пандемії, попит на необанки не зменшується. Багато користувачів оцінили переваги цих установ і готові продовжувати співпрацювати з ними. Statista прогнозує, що кількість осіб, які користуються необанками в США, досягне піку в 39,1 мільйона у 2025 році, порівняно з 20 мільйонами у 2021 році.

Вони є частиною фінансової технологічної індустрії, що надає можливість доступнішого користування банківськими послугами. Ці установи зазвичай надають менше видів послуг, ніж традиційні банки, але спеціалізуються на якісному їхньому наданні. Окрім того, необанки забезпечують вищий рівень прозорості щодо своїх операцій. Очікується, що кількість власників рахунків Neobank у Сполучених Штатах стабільно зростатиме між 2020 і 2025 роками. У 2020 році в США було 14,4 мільйона власників рахунків Neobank. Прогнозується, що до 2025 року кількість клієнтів Neobank перевищить 39 мільйонів дол. США, (рис. 2.4):

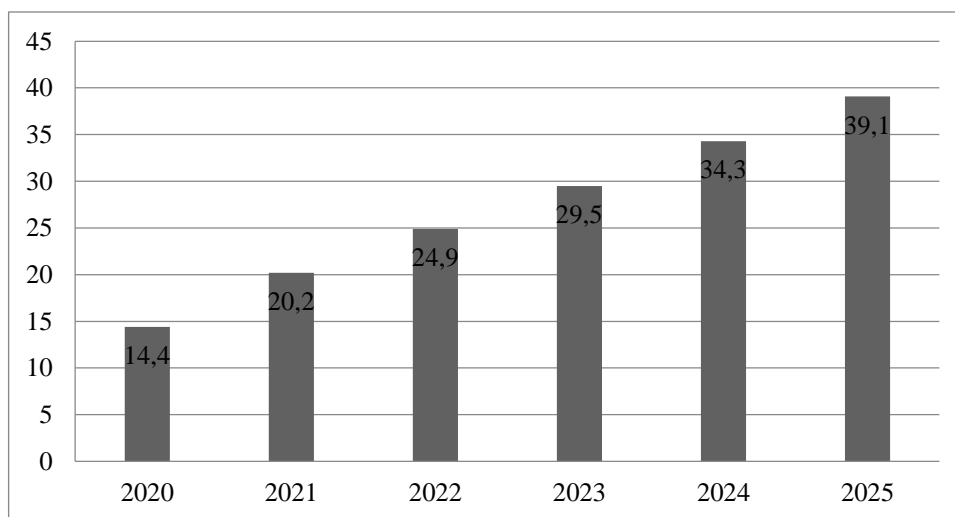


Рис. 2.4. Кількість власників рахунків Neobank у США 2020-2025.

Примітка. Побудовано автором за даними Statista.

Сьогоднішня та майбутня фінтех індустрія. При рості індустрії фінтех більше бізнесів будуть використовувати рішення, такі як відкритий банкінг, робо-консультанти, BNPL, P2P кредитування та інше. Якщо ми спробуємо знайти щось

загальне в усіх трендах фінтех, то ми можемо ідентифікувати 3 фактори, які приводять до розвитку індустрії, і які повинні бути враховані компаніями, які бажають успішно працювати в цій галузі.

Неочікуваною перешкодою, з якою можуть стикатися бізнеси, є те, як уряди по всьому світу доганятимуть швидко зростаючі фінансові тренди. Важливо, щоб компанії були обізнані з регуляторних змін. Адаптуватися до цих змін буде критично важливим для довгострокового успіху.

При зростанні очікувань споживачів, найуспішніші компанії намагаються надавати більш комплексні послуги без обмежень. Наприклад, прибуткові міжнародні платежі, можливість торгувати криптовалютою, акціями, товарами в одному додатку та інше.

Збільшення доступності фінансових послуг. Компанії фінтеху намагаються зробити свої послуги для клієнтів як простими та доступними, як це можливо. Це включає, наприклад, спрощення та прискорення процесу придбання акцій, швидкий розрахунок відсотків за кредитом, видачу страховок за кілька кліків та інше [48].

Оскільки індустрія фінансових технологій продовжує розвиватися, більше компаній братимуть участь у розміщенні та використанні таких рішень, як відкритий банкінг, робо-консультанти, BNPL, P2P-кредитування тощо. Якщо спробувати знайти щось спільне у всіх фінтех-трендах, то можна виділити 3 фактори, які рухають розвиток галузі і які необхідно враховувати компаніям, які бажають досягти успіху в цій сфері.

Компанії, які можуть досягти прогресу в цих трьох сферах, швидше за все, стануть основними гравцями ринку в найближчому майбутньому.

Однак найважливішим кроком є початок. З правильною командою ви зможете створити фінтех-додаток, який зможе підтримувати конкурентоспроможність вашого бізнесу в галузі, що швидко змінюється.

2.3. Вплив світових криз на розвиток міжнародного ринку FinTech.

Так, фінансові технології (FinTech) дійсно зазнали активного розвитку та популярності після світової фінансової кризи 2008 року. Ця криза стимулювала розвиток технологій, які можуть допомогти зменшити ризики та збільшити ефективність фінансових послуг.

У зв'язку з цим, регулятори почали формувати нові вимоги до капіталу банків, щоб збільшити стійкість фінансової системи та зменшити ризики виникнення фінансових криз.

Також були запроваджені більш жорсткі вимоги до управління ризиками та виконання процедур KYC та AML для боротьби з відмиванням грошей та фінансуванням тероризму, (рис. 2.5.):

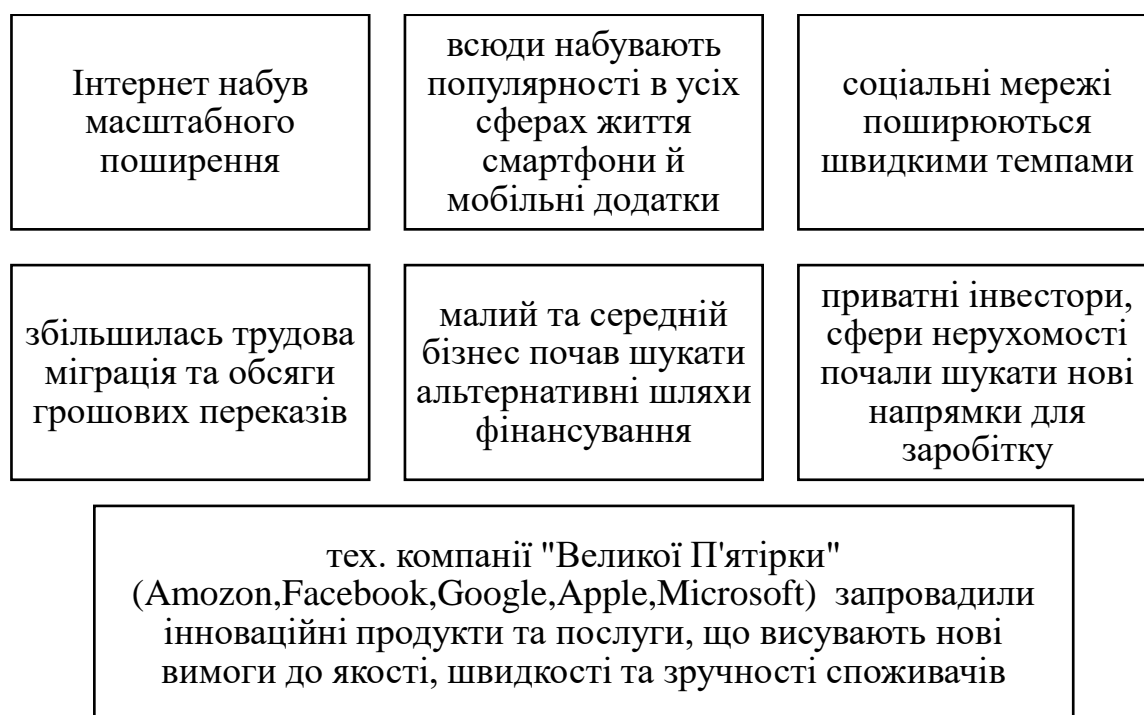


Рис. 2.5. Передумови, що вплинули на розвиток фітеху та інновацій після світової кризи 2008 року.

Примітка. Побудовано автором за даними проєкту USAID "Трансформація фінансового сектору".

З розвитком технологій та інновацій, FinTech став широко застосовуватись в банківській та фінансовій галузях. Наприклад, використання мобільних технологій

та інтернет-банкінгу, автоматизація процесів кредитування та інвестування, використання блокчейну для зберігання даних та проведення транзакцій.

У результаті, FinTech став важливим фактором у зміні фінансової галузі та забезпеченні більш ефективних та доступних фінансових послуг для клієнтів. Однак, разом з розвитком FinTech виникли нові ризики, такі як кібербезпека та захист персональних даних, які також потребують уваги та заходів захисту.

Однією з найвідоміших фінтех-компаній-декакорнів, що зазнала серйозного спаду, є Klarna - найбільший та найуспішніший бренд в сфері BNPL. Компанія втратила \$40 млрд у своїй оцінці та серйозно підірвала довіру до всього фінансового сектора.

Протягом пандемії шведський гігант кредитування збільшився вдсятеро, оскільки витрати в Інтернеті різко зросли, а державні пакети допомоги та девальвація валют сприяли циркуляції готівки в економіці. Однак, коли все згладилось, падіння вартості компанії виявилось більшим, ніж очікували більшість експертів [42]. Хоча Klarna не єдина фінтех-компанія, що зазнала ускладнень через зростання відсоткових ставок, інфляції та нових галузевих правил, вона, безумовно, постраждала найбільше. Це падіння стало також сигналом для провідних лідерів фінтех-бізнесу переоцінити свої пріоритети, оскільки оцінки знижуються, наймання персоналу зменшується, а IPO відкладається.

Зараз економічний клімат для фінтех-компаній набагато гірший, ніж рік тому. У 2021 році глобальне зростання FinTech різко знизилося, згідно зі звітом CB Insights про глобальне зростання фінтеху у 2022 році, (див. Рис. 2.6.):

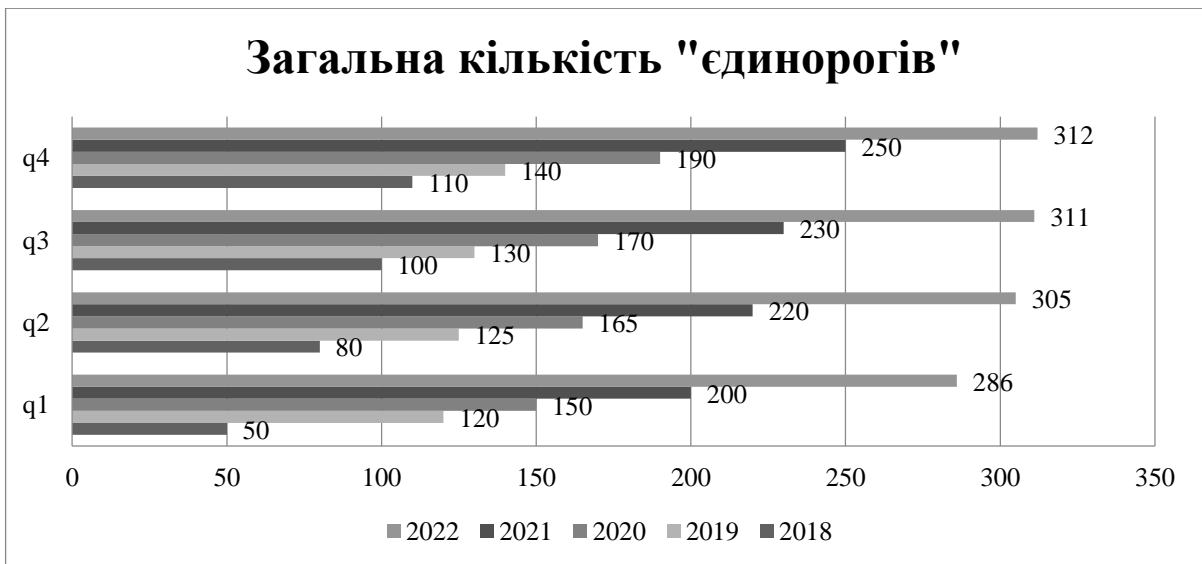


Рис. 2.6. Економічний клімат фінтех-компаній «єдинорогів» 2018-2022.

Примітка. Побудовано автором за даними Cbinsights.

У другому кварталі фінансування галузі досягло найнижчого рівня з четвертого кварталу 2020 року, впавши на 33% за квартал та на 46% за рік до 20,4 млрд. дол. США. Кількість угод у другому кварталі також скоротилася на 17% порівняно з попереднім кварталом і становила 1225. Фінансування та угоди впали до найнижчого квартального рівня з 2020 року через волатильність ринку, що змусило інвесторів відмовитися від фінансування фінтех-стартапів.

Проте деякі представники галузі все ж переживають кризу. Наприклад, Revolut - один з фінтех-декакорнів - продовжує зростати, не зважаючи на недавні економічні зміни на ринку. Нещодавно необанк об'єднав зусилля з одним з важкоатлетів фінтеху - компанією Stripe. Технологія Stripe підтримує платежі Revolut у Європі та допомагає розширенню компанії.

У сучасних умовах фінтех-компанії стикаються з багатьма проблемами, і головна з них - це скорочення інвестицій. Звіти про фінансування у 2021 році показують, що доступний капітал для проривних стартапів вже не такий великий, як раніше. Фінтех-компанії, які отримували великі інвестиції минулого року, тепер не можуть розширюватись та збільшувати прибутковість, оскільки раунди фінансування стають коротшими. Однак компанії, які розвивалися помірними темпами, можуть опинитися у більш вигідному становищі, оскільки конкуренція на

ринку стає меншою. Досвід теж може стати ключем до виживання та навіть процвітання в такій ситуації.

У всьому світі ринок фінансово-технічного кризового менеджменту переживає значне зростання, і очікується, що він буде розширюватися в майбутньому завдяки зростанню впровадження технологій у фінансово-технологічних галузях. Кризове управління фінтех – це інновації та прогрес у фінансових технологіях, які допомагають у вирішенні різних типів інцидентів і надзвичайних ситуацій у індустрії фінтех. Складність фінансового сектору швидко зростає з появою фінансових технологій, оскільки нові технології, включаючи машинне навчання, штучний інтелект і розподілені книги, включені в бізнес-додатки підприємства. Крім того, фінтех-кризове управління — це сучасна програма, яка передбачає новий підхід і вимагає використання ресурсів і технологій, зосереджується на певних сферах бізнес-ризиків та захищає надійність і довіру до мережі фінансових установ [26].

Аналіз впливу COVID-19:

- Оскільки все більше організацій переходили на цифрове робоче середовище або вимагали нового доступу до своїх платформ, країни світу отримали попередження про різке зростання кількості злочинців, які намагаються викрасти професійні дані та дані інтелектуальної власності з банків і фінансових установ.

- Хоча екосистема фінансових технологій виявилася революційною для фінансових посередників, попит на її послуги залежить від глобальної економічної активності. Отже, вплив Covid-19 на менші фінтех-компанії був надзвичайно згубним.

- Багато фірм не можуть функціонувати через брак капіталу, а інші стикаються з труднощами через те, що кредитори шукають неналежних умов для інвестування.

Основні фактори впливу: Аналіз ринкових сценаріїв, тенденції, драйвери та аналіз впливу:

Зростання кількості кібератак на банки та різноманітні фінансові установи та збільшення потреби в управлінні людськими помилками в режимі реального часу спонукають до зростання ринку управління кризовими ситуаціями фінансових

технологій. Крім того, зростання кримінальної діяльності та зростання терористичних атак на фінтех-індустрію сприяють зростанню ринку. Однак різні зміни по всьому світу перешкоджають зростанню ринку. Крім того, очікується, що впровадження передових технологій, таких як штучний інтелект та машинне навчання, в управлінні кризою фінансових технологій, а також зростання впровадження хмарних баз даних у фінансових компаніях нададуть прибуткові можливості для ринку.

Тенденції глобального кризового ринку фінансових технологій такі:

Просування безкоштовних фінтех-рішень під час COVID-кризи. Багато фінтех-компаній почали пропонувати безкоштовні послуги фінансовим установам і банкам під час кризи COVID. Крім того, бізнес постраждав від COVID, фінтех-компанії почали рекламувати себе в інноваційний спосіб. Наприклад, Libeo, платформа фінансових стартапів для керування рахунками-фактурами, надає малим і середнім підприємствам безкоштовний доступ, щоб допомогти їм із кредиторською заборгованістю, керувати, фінансувати та оплачувати їхні рахунки. Крім того, фінтех-компанії SHTAR і Bond.ai почали надавати безкоштовні хмарні та розширені послуги автоматизації облікових записів безкоштовно. Xelix підтвердила, що надає безкоштовний доступ до програмного забезпечення, яке допомагає сканувати інформацію про заборгованість у режимі реального часу, виявляти ризики та помилки рахунків-фактур, такі як дублікати рахунків-фактур, шахрайство роздрібних продавців, внутрішнє шахрайство та неточний ПДВ перед оплатою.

Нове технологічне програмне забезпечення для процвітання ринку. Wolters Kluwer, голландська інформаційна компанія, розробила свою нову технологію, програмне забезпечення для управління ризиками OneSumX, яке було створено для фінансових послуг для підвищення аналітичних навичок організацій. Він також надає різні інструменти, такі як управління ризиками, аудит, фінанси та інструменти підвищення ефективності, щоб надати фінансовим установам кращий моніторинг та управління їхніми фінансовими даними.

Згідно з даними FT Partners, пандемія мала більший вплив на операції злиття та поглинання, ніж на фінансову діяльність. У 2020 році 32 % операцій були

транскордонними, а на північноамериканські компанії припадало 63 %, що більше, ніж раніше (рис. 2.7):



Рис. 2.7. Відсоток злиття фінтех компаній за останні роки.

Примітка. Побудовано автором за даними Державної служби статистики України.

Значні операції, які відбулися в 2020 році, включають придбання S&P Global IHS за 44 млрд доларів, придбання Aon Willis Towers Watson за 36 млрд доларів та придбання Morgan Stanley E*TRADE за 36 млрд доларів США. Китайські технологічні компанії Alibaba та Ant Group також активно працюють над розширенням своєї присутності за кордоном через спільні підприємства та партнерські відносини. Загальна вартість та обсяг операцій злиття та поглинання повернулися до своїх допандемічних максимумів у четвертому кварталі 2020 року, що свідчить про позитивний прогноз для цього сектору. Компанії з великими фінансовими ресурсами, ймовірно, додадуть нові категорії фірм до своїх портфелів у майбутньому.

Протягом 2020 року у фінтех-просторі було укладено 15 угод SPAC порівняно з двома протягом усього 2019 року та однією у 2018 році. (рис. 2.8):

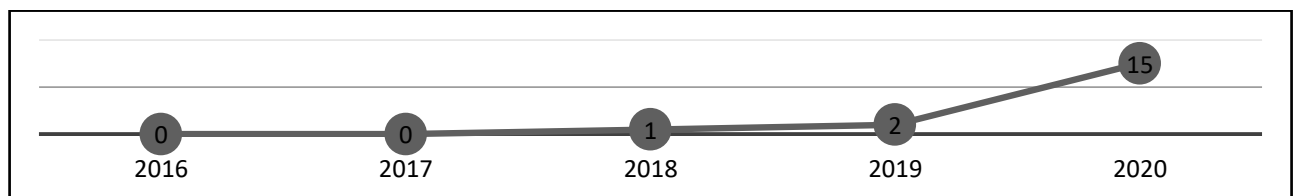


Рис 2.8. Кількість укладених SPAC угод на ринку фінтех.

Примітка. Побудовано автором за даними Державної служби статистики України.

Цільові компанії, на які спрямовані угоди, переважно належать до іпотечного та брокерського секторів. Помітні приклади включають придбання Optimal Blue компанією Black Knight за 1,8 млрд. доларів США та Ellie Mae компанією ICE за 11 млрд. доларів США. Незважаючи на проблеми, що стикається фінтех-сектор під час пандемії, на довгостроковій перспективі відкривається низка можливостей, навіть якщо станеться нова пандемія. Однією з цих можливостей є підтримка урядових ініціатив щодо надання допомоги. Більшість традиційних фінансових установ переходять до цифрових технологій та послуг, тому ми можемо спостерігати трансформацію бізнес-моделей та конкурентоспроможну динаміку в цьому секторі. Також можуть з'явитися нові цікаві тенденції, такі як автономне фінансування, цифрові банки, відкрите банкінг, краудфандинг та страхові технології, які допоможуть розвиватися фінтех-сектору. Ми вважаємо, що стійка тенденція до зростання злиттів, поглинань та фінансування сприятиме розвитку цього сектору [47].

Висновки до розділу 2

Отже, підсумовуючи розділ, можна зазначити, що сучасний стан міжнародного ринку Fintech є досить перспективним, існують низка можливостей для розвитку цього сектору. Найбільш помітні гравці на ринку - це іпотечні та брокерські компанії. Крім того, традиційні фінансові установи також почали активно переходити до цифрових технологій та послуг, що свідчить про зростання конкурентної динаміки на ринку. Тенденції, такі як автономне фінансування, цифрові банки, відкрите банкінг, краудфандинг та страхові технології, також є досить перспективними і можуть сприяти подальшому розвитку ринку.

Незважаючи на проблеми, що виникли внаслідок пандемії, майбутнє ринку Fintech є світлим, особливо в умовах підтримки урядових ініціатив щодо надання допомоги. Водночас, враховуючи тенденцію до зростання злиттів та поглинань у секторі, можна припустити, що динаміка розвитку ринку буде досить активною в найближчому майбутньому.

РОЗДІЛ 3

ШЛЯХИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ РИНКУ FINTECH В УКРАЇНІ

3.1. Сучасний стан розвитку FinTech в Україні

При масовій цифровізації всіх сфер діяльності компаній і людей, фінтех стає провідною силою інновацій у фінансовому секторі. Термін "фінансова технологія" в широкому сенсі може застосовуватися до будь-якої нововведення як способу ведення бізнесу: від винаходу цифрової валюти до подвійного запису в обліку. Проте після появи Інтернет-революції та революції мобільного Інтернету/смартфонів фінансові технології швидко розвинулися, і фінтех, який спочатку стосувався комп'ютерних технологій, використовуваних в бек-офісі банків або торгових фірм, тепер описує широкий спектр технологічних рішень у приватних, корпоративних та публічних фінансах. Сучасний фінтех-ринок можна розглядати як екосистему, що об'єднує всіх учасників фінансового ринку, включаючи фінтех-стартапи, регуляторів, банки, міжнародні платіжні системи, асоціації банкірів та фінансистів, а також постачальників. З іншого боку, він представляє складну систему, що поєднує сектори нових технологій та фінансових послуг, стартапів та пов'язану з ними інфраструктуру, як показано на Рисунку 3.1.

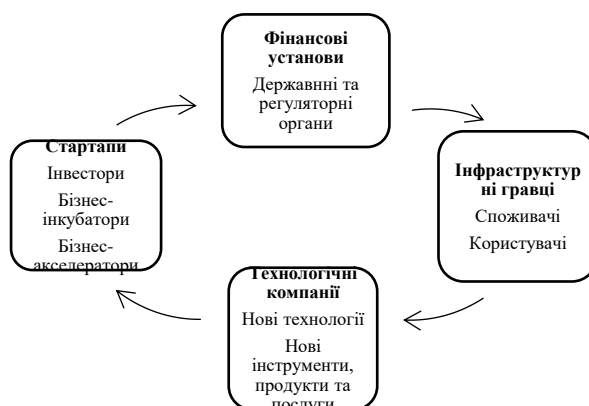


Рис. 3.1. Гравці фінтех-ринку та їх взаємодія.

Примітка. Мулик Т. Становлення та розвиток фінтеху в Україні. Економіка та освіта. 2022. С. 25–33.

Останні п'ять років в Україні спостерігається значний прогрес у розвитку фінансових технологій. Цей розвиток обумовлений кількома факторами:

1. Світовою економічною кризою, що почалася у 2008 році, та її наслідками;
2. Зростанням процесів цифровізації на світовому рівні;
3. Широким поширенням Інтернету;
4. Зростанням конкуренції на фінансових ринках; швидким поширенням соціальних мереж і месенджерів;
5. Прагненням до інновацій, високими вимогами до зручності користування, якості та швидкості отримання інформації;
6. Успіхами технологічних компаній у інших сферах економіки; зростанням електронної комерції;
7. Карантинними обмеженнями, введеними у 2019–2020 роках.

В результаті цих чинників на українському фінансовому ринку з'явилися нові суб'єкти, які не є комерційними банками, але виконують "традиційні" банківські функції, пов'язані з платежами та грошовими переказами. Ці організації, так звані фінтех-компанії, використовують високоінноваційні технології та пропонують споживачам існуючі фінансові продукти на більш привабливих умовах і за нижчими цінами, або розробляють нові платіжні інструменти та технічні рішення. Наприклад, такі фінтех-компанії як «iPay.ua», «Portmone.com», «GlobalMoney», «City24», «Укркарт» та інші займаються переказами коштів; компанії як Moneyveo, Global Credit, CreditKasa та інші надають онлайн-кредити, включаючи мікрофінансові організації та сервіси P2P та P2B кредитування; а фінтех-компанії, такі як «Exmo», «Kuna», «BTC Trade UA», «Tyme», «iBox», «Bitcoin», «Ethereum», «Litecoin» та інші, займаються продажем валюти, зокрема криптовалюти.

Усі ці фінтех-компанії використовують передові технології та надають споживачам фінансові продукти з привабливішими умовами та за нижчими цінами, або створюють нові платіжні інструменти та технічні рішення.

Згідно зі звітом McKinsey & Co, лише у травні 2020 року рівень цифрової безпеки в країнах ЄС зріс близько 20 %, а використання готівки скоротилося майже у 2 рази [16].

Збільшення кількості власників смартфонів сприяє активізації процесів в інтернет-просторі, що в свою чергу спричиняє зростання популярності різних способів безготівкових платежів, електронних гаманців, онлайн-платежів та інших. Згідно з Ukrainian FinTech Directory 2020, більшість фінтех-компаній залежить від власних засобів засновників для функціонування. Рисунок 3.2. показує джерела фінансування українського ринку фінтех-компаній на 2021 рік.



Рис. 3.2. Джерела фінансування фінтех-компаній в Україні в 2021 році.

Примітка. Побудовано автором за даними Каталог фінтех-компаній України 2021. Українська асоціація фінтех та інноваційних компаній.

Існує ще один об'єктивний фактор, який впливає на інтенсифікацію ринку фінтеху - це ініціативи державних органів, зокрема Національного банку України та Міністерства цифрової трансформації. Протягом 2021-2022 років вони займалися розвитком різноманітних проєктів, які мали прямий або опосередкований вплив на фінтех галузь. Деякі з них варто виділити:

- 1) Проєкт концепції побудови системи миттєвих платежів в Україні [13].
- 2) Закон України «Про платіжні послуги», який надає регулятору можливість випускати цифрову валюту, розширювати продуктову лінійку наявних учасників ринку, сприяє появі нових категорій платіжних послуг, зміні процесу переказу коштів для небанківських фінансових установ, розвитку відкритого банкінгу та забезпеченню прозорості інформації для клієнтів [1].
- 3) Проєкт Закону України «Про віртуальні активи» [3].
- 4) Закон України "Про стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні" [2].
- 5) Дорожня карта розвитку ринку віртуальних активів [10].
- 6) Проєкт «Інтернет-субвенція» для підключення сіл до оптичного Інтернету [11].

Також важливими подіями для українського фінтех-ринку стали:

- 1) Створення Open Banking API HUB в Україні.
- 2) Перший представлений стенд українських компаній на світовій IT-конференції Web Summit (відібраних Українським фондом стартапів та Ukrainian Hub).
- 3) Виходження трьох нових необанків з пілотних проєктів в робочий режим.
- 4) Випуск NFT (невзаємозамінних токенів) українськими художниками.
- 5) Стипендії в криптовалюті та проєкт з виплатою зарплати в цифровій гривні.

Державні органи, які регулюють фінансовий ринок, створюють необхідну законодавчу базу як основу для збалансованого, системного та цілеспрямованого розвитку українських фінтех компаній. Національний банк України затвердив Стратегію розвитку фінтеху в Україні до 2025 року, яка є поетапним планом для створення повноцінної фінтех-екосистеми в Україні з інноваційними фінансовими сервісами та доступними цифровими послугами.

Ключовими елементами цієї Стратегії є:

1) Розробка та впровадження концепції повноцінної регуляторної «пісочниці» для швидкого тестування інноваційних проєктів.

2) Підвищення рівня фінансової грамотності та залучення населення та бізнесу (інклюзія).

3) Запуск академічної бази з фокусом на відкритий банкінг [20].

Успішне втілення Стратегії також значною мірою залежатиме від реалізації пов'язаних цифрових проєктів, над якими працює Національний банк. Серед цих проєктів можна виділити впровадження віддаленої ідентифікації та верифікації, імплементацію європейської директиви PSD2, надання можливості здійснення миттєвих платежів із рахунку на рахунок у форматі 24/7 у Системі електронних платежів, посилення регуляторного периметру в сфері кібербезпеки та інші інноваційні проєкти банку.

Після проведення аналізу діяльності фінтех компаній у різних сферах (див. Табл. 3.1), було встановлено, що протягом кількох років технологічна інфраструктура є провідним сектором українських стартапів. Головним продуктом цієї інфраструктури є розробка ІТ-рішень для фінансових компаній та банків.

Таблиця 3.1

Розподіл часток компаній України за сферами діяльності у період 2020-21рр.

Сфери діяльності фінтех компаній	2020 р., %	2021 р., %
Технології та інфраструктура	20	22
Платежі та грошові перекази	20	19
Персональне та споживче кредитування	7	14
Legaltech	3	9
Страховий захист	3	6
Особисті фінанси/Управління капіталом	3	6
Консалтингові/Аналітичні системи	9	5
Кібербезпека/Анти-шахрайство	5	5
Блокчейн/Крипто	4	3
Необанки/Діджитал	4	4
Мобільні гаманці	10	2
Маркетплейси	5	2
Кредитування бізнесу	4	1
Цифровий інструмент порівняння	1	2
Всього	100	100

Примітка. Побудовано автором за даними Державної служби статистики України.

Узагальнюючи, 23 % компаній, що були засновані у 2020–2021 роках, відносяться до галузі Технологій та Інфраструктури. Цей факт частково можна пояснити пандемією COVID-19 та введеними карантинними обмеженнями, що примушують бізнес переходити в онлайн та створювати попит на продуктивні компанії, які спрощують цифрову підприємницьку діяльність. У 2022 році тренди фінтеху продовжують динамічно розвиватись.

Користувачі все частіше здійснюють покупки та перекази коштів онлайн, тому сфера платежів та грошових переказів займає друге місце. Згідно зі статистикою Національного банку України, 9 з 10 операцій є безготівковими, а покупки в Інтернеті становлять близько 25 % від усіх безготівкових операцій у першому півріччі 2021 року. Тому очікується, що ця сфера залишатиметься в топі й надалі.

Компанії, що займаються споживчим кредитуванням, займають 14% ринку, у порівнянні з 7 % у 2020 році. Швидкість онлайн-кредитів, можливість отримати позику 24/7 та менші вимоги до кредитного скорингу зробили швидкі кредити популярними серед населення. Зростаючий попит спонукає компанії в цьому сегменті до зміцнення конкурентоспроможності.

Маркетплейси, краудфандинг та цифрові інструменти порівняння послуг залишаються менш розвиненими секторами. Сфери кредитування бізнесу та блокчейн зазнали зниження, тоді як сфери права та страхування показали покращення [14].

У фінансовому секторі України у 2022 році продовжується підготовка до впровадження Open banking, запланованого на 2023 рік. Ця єдина платіжна екосистема розширить можливості банків, фінтеху та клієнтів, що дозволить створювати персоналізовані рішення та вбудовувати фінансові сервіси у продукти інших учасників ринку. Банки матимуть додатковий канал для продажу своїх продуктів, що сприятиме зниженню витрат на утримання великих фронт-систем.

Успішний розвиток вітчизняного фінтехринку в значній мірі залежить від партнерства між банками та фінтех-компаніями, які активно працюють над розширенням фінансових технологій. Згідно зі статистикою, 79 % банків мають

системи, які складно інтегрувати, і лише 6 % банків досягли бажаного рівня прибутковості від співпраці з фінтех.

Найпривабливішими ринками для українських фінтех-компаній залишаються Європа та США (рис. 3.3):

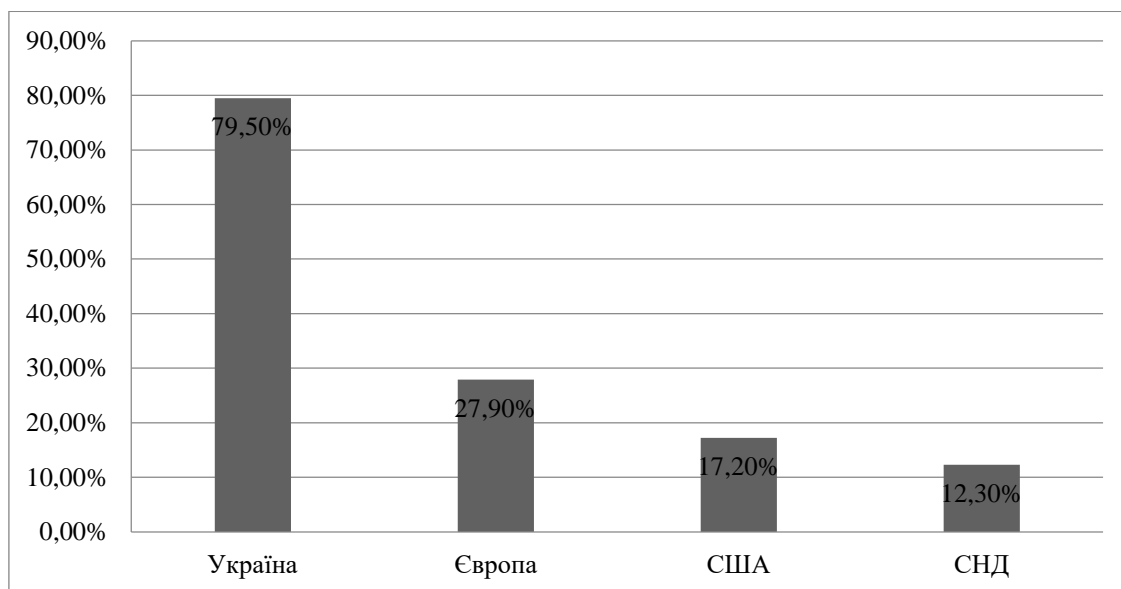


Рис. 3.3. Ринки, на яких працюють фінтех-компанії.

Примітка. Побудовано автором за даними Global FinTech Adoption Index.

На цих ринках вже діють відповідно 27,9 % та 17,2 % компаній. Третє місце займають країни СНД, тоді як країни Азії та Африки є найменш популярними. Більшість фінтех-рішень спрямовані на вирішення бізнес-завдань. Компанії не обмежуються певним сегментом, а намагаються розробити свій продукт таким чином, щоб він відповідав потребам як великого, так і малого та середнього бізнесу.

Розвиток фінтех-ринку в Україні відрізняється волатильністю інтересу споживачів до фінтех-послуг. Споживачі досить чутливі до змін на ринку, але виявляють низьку лояльність до конкретних фінтех-продуктів, що призводить до швидкого переходу на нові рішення. Аналіз функціонування фінтех-ринку в Україні вказує на те, що він ще перебуває на початковій стадії формування порівняно зі світовою практикою.

У порівнянні зі світовою практикою, функціонування фінтех-компаній у різних сферах діяльності на українському ринку має кілька особливостей:

1. Банки активно просувають технологічні фінансові послуги.
2. Більшість українських фінтех-компаній перебувають на ранніх стадіях розвитку.
3. Венчурне інвестування є нерозвиненим як у формальній, так і у неформальній системі.
4. Ринок фінтех характеризується волатильністю.
5. Знижується інтерес фінтех-компаній до блокчейн-технології.
6. Фінтех-компанії переважно зосереджені на двох напрямках: платіжних послугах та інноваційних технологіях та інфраструктурі.
7. Фінансування фінтех-компаній в основному здійснюється за рахунок власних засобів засновників.

Серед основних причин, що гальмують розвиток фінтех-ринку в Україні, можна виділити наступні:

- 1) Недосконале державне регулювання фінансових технологій.
- 2) Неприятливий інвестиційний клімат, що призводить до недостатнього інтересу іноземних та українських інвесторів у вкладанні коштів у вітчизняні стартапи.
- 3) Недостатня та нерівномірна розвиненість необхідної інфраструктури, таких як телекомунікації та Інтернет-мережі, з проблемами щодо якості та вартості послуг.
- 4) Нестача фахівців у галузі фінансових та інформаційних технологій.
- 5) Низький рівень патентної активності та обмежена наявність проривних ІТ-технологій, зокрема в галузі фінтех.
- 6) Нерозвинена система венчурного інвестування.

Є надія, що нові проекти на українському фінтех-ринку продовжать розвивати платіжні сервіси, але у більш сучасному форматі, уникнувши простих рішень для споживачів (b2c). Замість цього, вони будуть спиратися на платформну основу, побудовану на базі даних та контрольовану користувачем ідентифікацію.

У держави існує значна кількість перспективних фінтех-стартапів, які потребують фінансування. Деякі з них вже отримали гранти від Українського фонду

стартапів, створеного з метою підтримки та розвитку української стартап-екосистеми. Приклади наведені у (табл. 3.2.):

Таблиця 3.2.

Фінтех-стартапи, які отримали грантове фінансування від Українського фонду стартапів у 2021р.

Назва фінтех-стартапу	Характеристика
Meteocontrol AI	Система страхування фермерів, що базується на використанні супутникових даних та унікальних алгоритмів.
Fintellect	Однотименний сервіс для невеликих компаній, за допомогою якого можна бюджетувати гроші, аналізувати фінансовий стан, автоматизувати транзакції.
eKYC. B2b SaaS	Допомагає здійснювати швидку верифікацію та реєстрацію клієнтів у декілька хвилин.
Checki	Автоматичне розпізнавання мовлення та отримання зворотного зв'язку для кожного чеку вашого підприємства.
upSWOT	Покращення ефективності продажів, спрямованих на малий та середній бізнес, за допомогою постійного моніторингу та здобуття інсайтів з альтернативних джерел даних.
FINMAP	Онлайн-платформа для фінансового обліку в малому та мікробізнесі, яка надає найпростіший спосіб зрозуміти, які доходи отримується, на що бізнес витрачає забагато, а також прогнозувати обіг коштів, щоб уникнути фінансових проблем. Цей проект залучив інвестиції від українських та європейських інвесторів, зокрема від Startup Wise Guys, BRISE Capital, Sigma Software Labs, Inspirium та інших.
Djooky	Це музична торговельна платформа, яка дозволяє артистам мати доступ до глобальної спільноти інвесторів, а також надає можливість інвесторам торгувати новим класом активів. Іншими словами, це стає мостом між музичним і фінансовим світом.

Примітка. Побудовано автором за даними Державної служби статистики України.

3.2. Досвід країн з розвинуеною FinTech-індустрією

У сучасному світі FinTech (фінансові технології) відіграють важливу роль у розвитку фінансової сфери. Ці інноваційні технології дозволяють змінити спосіб, яким люди, підприємства і уряди взаємодіють з фінансовими послугами, зробивши їх більш доступними, швидкими та ефективними. У цьому підрозділі буде

розглянуто досвід країн, які вже досягли значного рівня розвитку FinTech-індустрії, а також описано ключові фактори, що сприяють їх успіху.

Однією з провідних країн з розвинутою FinTech-індустрією є Велика Британія. Лондон, зокрема, став одним з найбільших світових центрів FinTech. У цій країні успіх було досягнуто завдяки ряду факторів. Перш за все, уряд Великої Британії активно сприяв розвитку FinTech, створивши сприятливу регуляторну середу та спрощений процес отримання ліцензій для фінансових стартапів. Крім того, уряд забезпечив фінансову підтримку для стартапів, надаючи доступ до інвестиційних фондів і програм грантів. Важливим аспектом є також співпраця між урядом, фінансовими установами та технологічними компаніями для спільного розвитку FinTech-екосистеми [8].

Високий рівень розвитку фінансового сектору та залучення значних обсягів інвестицій упродовж багатьох років дозволили Лондону закріпитися в трійці лідерів серед світових фінансових центрів й стати найвпливовішим фінансовим центром Європи (табл. 3.3):

Таблиця 3.3

Топ-10 фінансових світових центрів за GFCI 25

№ з/п	Категорії				
	Середовище сприятливе для бізнесу	Людський капітал	Інфраструктура	Рівень розвитку індустрії фінансових послуг	Репутація та інше
1	Лондон	Гонконг	Гонконг	Нью-Йорк	Нью-Йорк
2	Нью-Йорк	Нью-Йорк	Лондон	Лондон	Лондон
3	Сінгапур	Лондон	Нью-Йорк	Гонконг	Гонконг
4	Гонконг	Сінгапур	Сінгапур	Сінгапур	Сінгапур
5	Шанхай	Шанхай	Шанхай	Токіо	Шанхай
6	Цюріх	Токіо	Токіо	Шанхай	Сан-Франциско
7	Чикаго	Сан-Франциско	Мельбурн	Франкфурт-на-Майні	Чикаго
8	Франкфурт-на-Майні	Чикаго	Пекін	Сан-Франциско	Бостон

9	Токіо	Франкфурт-на-Майні	Сідней	Торонто	Токіо
10	Торонто	Дубаї	Сан-Франциско	Цюріх	Дубаї

Примітка: Складено автором за даними The Global Financial Centres Index 25.

За показником Global Financial Centres Index (GFCI 25) основними конкурентами є Гонконг та Нью-Йорк, а в Європі – Цюріх та Франкфурт-на-Майні [60].

Велика Британія продовжує вважатися однією з найбільш дружніх до фінансових технологій країн у світі. Цей сектор є домом для багатьох найбільших у світі фінтех-компаній і складається з понад 1600 фірм – за прогнозами, ця кількість подвоїться до 2030 року.

Незважаючи на потенційні негативні наслідки Brexit і шосту за величиною економіку, Велика Британія залишається найкращим місцем для інвестицій у фінансові технології, поступаючись лише США, і трохи відступаючи від Індії на третьому. У Європі 9,1 мільярда доларів США (7,3 мільярда фунтів стерлінгів) інвестицій у 2022 році більше, ніж у Німеччині, Франції, Швеції та Італії разом узятих.

За обсягом інвестицій у фінтех на душу населення та у відсотках від ВВП Великобританія поступається лише Сінгапуру.

Якщо не враховувати фінтех-сферу, Великобританія має потужний сектор фінансових послуг, який є центральним для економіки та робить Великобританію найбільшим чистим експортером фінансових послуг у світі. Сприятливий часовий пояс і те, що англійська є рідною мовою, дозволяють легко вести бізнес на всіх основних ринках, а Лондон має найбільшу концентрацію фінансових компаній у світі.

На фінансові технології припадає близько 50 відсотків венчурного капіталу у Великобританії. Оскільки макроекономічні умови сприяють уповільненню кількості угод і рівня капітальних інвестицій в цілому, інвестиції в фінтех зросли на 24 відсотки в першій половині 2022 року порівняно з тим самим періодом 2021 року [57].

Цього року доступ до капіталу може стати більш складним, але багато хто вважає, що складні економічні умови лише сприятимуть просуванню сектору фінтех вперед шляхом створення середовища для підприємництва та інновацій, оскільки споживачі шукають різні способи управління своїми фінансами.

Зрілий фінансовий сектор і процвітаюча фінтех-сфера, що підтримується високим рівнем вищої освіти, створюють доступ до потужного резерву талантів. Уряд за допомогою глобальної візи для талантів заохочує світових лідерів і талантів у сфері фінансових технологій приїжджати до Великобританії та сприяти розвитку сектора, який приносить економіці 13,4 мільярда доларів США та створює понад 76 000 робочих місць.

Велика Британія також займає високі позиції щодо підприємництва в Global Entrepreneurship Monitor, культурно більш узгоджена зі США, ніж з Європою: у першій половині 2022 року було зареєстровано 402 000 нових підприємств, що на 18 відсотків більше, ніж у 2021 році.

Іншим фактором, що лежить в основі індустрії фінтех, є відкритість споживачів до прийняття цифрових рішень. Велика Британія може похвалитися одним із найвищих показників впровадження фінтех у світі. Revolut охопив 20 мільйонів клієнтів, порівняно з 2 мільйонами в 2018 році, тоді як Starling Bank наближається до 3 мільйонів користувачів.

З точки зору B2B, за даними Департаменту міжнародної торгівлі, 82 відсотки діючих компаній очікують розширення партнерства у сфері фінтех протягом наступних трьох-п'яти років [58].

Сполучені Штати Америки також є однією з провідних країн з розвиненою FinTech-індустрією. Спеціальні технологічні райони, такі як Сіліконова долина та Нью-Йорк, стали осередками інноваційних FinTech-підприємств. Для стимулювання розвитку FinTech уряд США прийняв ряд заходів. Зокрема, було створено спеціальні регуляторні сандбокси, які дозволяють стартапам тестувати свої продукти і послуги на обмежений період без повного відповідності фінансовим регуляціям. Крім того, відкриті дані та сприяння фінансовій інклюзії також відіграють важливу роль у розвитку FinTech в США.

У 2022 році ринок фінансових технологій Сполучених Штатів досяг 4 трильйонів доларів США та зареєстрував CAGR 11 % за прогнозований період.

Дослідження ринку фінансових технологій у США показує, що інвестиції венчурного капіталу зростають з року в рік, але інвестори стають більш обережними, оскільки галузь розвивається. У 2021 році в Америці було 8775 фінтех-стартапів. У Сполучених Штатах провідним сегментом фінтех є цифрові платежі, вартість яких у 2021 році оцінюється в понад 1,2 трильйона доларів США. 60 % кредитних спілок і 49 % банків у США вважають, що фінтех-партнерство має вирішальне значення. До 2025 року на США припадатиме понад 62 % світової вартості транзакцій у сфері фінансових технологій.

Фінтех-ринок США сегментований за пропозицією послуг (цифрові платежі (мобільні POS-платежі, цифрові грошові перекази та цифрова комерція), цифрові інвестиції (NEO-брокери та Robo-advisors), альтернативне кредитування та альтернативне фінансування.

Рівень впровадження фінтех-технологій у Сполучених Штатах становить 46 %. Рівень реалізації клієнтів фінтех для глобальних грошових переказів і платежів становить 75 %. 75 % споживачів у всьому світі скористалися принаймні одним фінтех-сервісом для оплати онлайн або за допомогою мобільного додатку. 70 % клієнтів у США кажуть, що мобільний банкінг стане майбутнім. У 2014 році в Сполучених Штатах налічувалося 54 мільйони P2P-користувачів (однорангових), у 2022 році їх кількість збільшилася більш ніж удвічі до 126 мільйонів [53].

Fintech Nexus USA 2023, провідна подія для індустрії фінтех, яка відбулася в Javits Center у Нью-Йорку 10-11 травня 2023 року. Подія об'єднувала топ-менеджерів, інноваторів, інвесторів та експертів для спілкування, навчання, а також для обговорення останніх тенденцій та розробок у сфері фінансових технологій.

Fintech Nexus USA представляє насичений розклад основних доповідей, панельних дискусій, семінарів і можливостей для спілкування, що охоплювала низку тем, зокрема цифровий банкінг, шахрайство, кредитування та андеррайтинг, платежі, кредитування, фінансове здоров'я, вбудоване фінансування, інвестування у фінтех

тощо. Захід надав учасникам платформу для спілкування, навчання та обміну ідеями з лідерами галузі та експертами [34].

Сінгапур визначається як «Азійський губернатор FinTech». Уряд Сінгапуру вирішив зосередити зусилля на розвитку FinTech з метою створення високотехнологічної фінансової екосистеми. Було створено спеціальні фінансові технологічні споруди, такі як Фінансова споруда Маріна Бей та Центральна банківська споруда Сінгапуру, для забезпечення сприятливих умов для розвитку FinTech-підприємств. Помітні регуляторні зміни, такі як введення електронних грошей та спрощений процес ліцензування, також сприяли швидкому розвитку FinTech в Сінгапурі. Крім того, Сінгапур активно сприяє міжнародній співпраці та обміну досвідом з іншими країнами для стимулювання інновацій в FinTech-секторі [7].

Є три основні причини, чому фінтех-індустрія в Сінгапурі демонструє швидке зростання:

1. Сама фінансова галузь переживає трансформацію, наприклад, у формі скорочення витрат, оцифрування та ефективності.

2. Будучи одним із провідних світових фінансових центрів, Сінгапур має потужну технологічну інфраструктуру (наприклад, високошвидкісну оптоволоконну мережу), у той час як наша мобільна підписка дуже поширена, що є ключовим фактором для зростання фінтех. Крім того, оскільки мобільні та цифрові платежі є такими життєво важливими для галузі, Сінгапур є домом для багатьох таких стартапів у цих областях, таких як GoSwift і Kashmi, допоможе розвивати цей простір ще далі.

3. Багато фінтех-компаній прагнуть заснувати та працювати в Сінгапурі, щоб отримати доступ до його добре освіченої робочої сили та до місць в Азії, таких як Китай та Індія, а також до ринків, що розвиваються, як-от В'єтнам і Філіппіни — усі ринки, які, за прогнозами, будуть успішними. у сфері фінансових технологій [59].

Ринок праці у сфері фінансових технологій в першу чергу базується на цифровій трансформації, тобто робочі місця, які ви бачите та які створюються, в першу чергу керуються цифровими засобами.

Будучи однією з найбільш швидкозростаючих галузей, індустрія фінтех добре підходить для людей, які захоплені технологіями, особливо тих, хто хоче мати доступ до новітніх технологій і працювати з ними або хоче отримати досвід роботи з новими технологіями.

Місцева фінтех-сфера також почувається добре: з січня по червень 2021 року для сінгапурських фінтех-компаній було укладено близько 72 угод на загальну суму 614,2 млн доларів США. Це на 22 % більше, ніж 59 угод у першому півріччі 2020 року, і на 50% більше, ніж 48 угод у першому півріччі. 2019, за даними аудиторської та податкової консалтингової компанії KPMG.

Зростання фінтех розпочалося з фінансування торгівлі, але просуваючись вперед, зростання відбуватиметься в першу чергу в управлінні фінтех-бізнесом, управлінні капіталом, управлінні інвестиціями та робо-консультаціях (робо-консультанти, які надають фінансові консультації або управління інвестиціями онлайн з помірним або мінімальним людським втручанням) [52].

Крім того, оскільки фінтех передбачає багато взаємодії з комп'ютерами та мобільними додатками, інтерфейс додатків має вирішальне значення — тобто те, як вони виглядають, включаючи процеси робочого процесу, необхідні для їх використання, і досвід користувача, а також шлях користувача.

Це означає, що такі ролі, як, дизайнер інтерфейсу користувача, менеджер цифрових проєктів і менеджер цифрових продуктів, користуються великим попитом. Аналітика даних є ще однією сферою, яка й надалі розвиватиметься, особливо тому, що фінтех-компанії продовжуватимуть зосереджуватися на вдосконаленні своїх пропозицій і можливостей.

Програмування також має величезне значення. Ролі розробників, такі як ті, хто спеціалізується на алгоритмічному програмуванні та розробники повного стека, які працюють з даними, серверами та системною інженерією, є затребуваними.

Важливо відзначити, що зміни в цій галузі постійні. Фінтех-працівники повинні бути гнучкими та адаптованими, щоб ефективно справлятися зі швидкими змінами в галузі. Окрім відповідних технічних і фінансових навичок, працівникам також знадобиться аналітичне та критичне мислення, щоб творчо вирішувати виклики [35].

Індія також має значний досвід у розвитку FinTech. Основними факторами успіху в цій країні були зростання використання смартфонів та швидке поширення доступу до Інтернету. Індійський уряд впровадив програму "Демонетизація", що призвело до значного зменшення використання готівки та сприяло популяризації електронних платежів та цифрових гаманців. Крім того, індійські FinTech-підприємства активно співпрацюють з традиційними фінансовими установами, такими як банки, для створення нових фінансових продуктів та послуг. Уряд Індії також встановив спеціальні регуляторні рамки для стартапів FinTech, щоб сприяти їхньому розвитку.

Резервний банк Індії повідомив, що лише в січні 2023 року було оброблено 128 мільйонів роздрібних цифрових платіжних операцій на загальну суму 600 мільярдів доларів США. Деякі нові закони, які були прийняті в країні, наприклад ті, які обмежують доступ до даних користувачів, серед іншого, підтримуватимуть безпеку та конфіденційність користувачів. Крім того, зусилля уряду щодо заохочення безготівкового суспільства разом із збільшенням використання Інтернету як у містах, так і в сільській місцевості зробили значний внесок у розвиток цієї галузі в країні.

Відповідно до Економічного огляду 2022-2023, проведеного урядом Індії, індійські фінтех-компанії стали свідками приголомшливого рівня впровадження в 87%, що перевищує середній світовий показник на 23 %. З понад 2100 фінтех-компаніями Індія є третьою за величиною фінтех-екосистемою у світі.

У першому кварталі 2023 року інвестиції в національні фінтех-стартапи склали 1,2 мільярда доларів США, що на 55 % менше порівняно з 2,6 мільярда доларів США, залучених у першому кварталі 2022 року. Але порівняно з 523 мільйонами доларів США, зібраними в четвертому кварталі 2022 року, це різке зростання на 126%.

Індія є другою за обсягом фінансування територією в секторі фінансових технологій після Сполучених Штатів. Незважаючи на збільшення фінансування протягом останніх кількох кварталів, бюджет все ще має тенденцію до зниження порівняно з попередніми роками.

Генеральний директор Mumbai Angels Нандіні Мансінгка прогнозує, що цього року також буде спостерігатися швидке зростання фінтех-сектору в Індії. Уряд і політика постійно підтримують фінтех, і з появою цифрової Індії очікується, що галузь продовжить розширюватися. Замість прославленої зими фінансування на ринку ранніх інвестицій відбулася раціоналізація вартості, що в довгостроковій перспективі є позитивним як для компаній, так і для інвесторів.

Y Combinator, Sequoia Capital і AngelList були найпоширенішими інвесторами в фінтех-індустрії Індії. У першому кварталі 2023 року найбільшими інвесторами були Y Combinator, LetsVenture та Premji Invest. Трьома провідними інвесторами початкової стадії були Y Combinator, 100X.VC і LetsVenture. Найпопулярнішими інвесторами на ранній стадії були Xceedance, Telama Family Office і CourtsideVC, тоді як провідними інвесторами на пізній стадії були Premji Invest, General Atlantic і TVS Capital Funds.

За перші три місяці 2023 року відбулося шість раундів збору коштів на суму 100 мільйонів доларів США у секторі фінансових технологій. За цей час такі компанії, як PhonePe, Mintify, Insurance Dekho та KreditBee, залучили понад 100 мільйонів доларів США фінансування [41].

Маючи міцну основу та траєкторію Індії до становлення економіки в 5 трильйонів доларів, сектор фінансових послуг відкриває величезні можливості для створення вартості. В екосистемі фінансових технологій також спостерігаються яскраві інновації.

Індустрія фінансових послуг і фінансових технологій Індії готова принести більше прибутку в наступне десятиліття, ніж за попередні 70 років разом узяті. Ми передбачаємо, що ринкова капіталізація фінансових послуг, яка зараз становить близько 850 мільярдів доларів США, досягне приблизно 1,7 трильйона доларів США до 2030 року. Зокрема, прогнозується, що на цьому ринку фінансові технології

внесуть додаткові 300 мільярдів доларів у ринкову капіталізацію, що зросте з приблизно 85 мільярдів доларів США до майже 400 доларів США мільярдів за цей період. Індія, безсумнівно, перебуває на переломному етапі, коли створення вартості посилюватиметься та сприятиме значному зростанню [25].

У індійському просторі фінансових технологій, що швидко розвивається, з'явилися три важливі вектори можливостей.

1) По-перше, це доступ, зумовлений унікальною демографією Індії, зростаючим добробутом і відносно низьким фінансовим проникненням. Це дає чудову можливість для гравців нового віку випередити інноваційних лідерів і співпрацювати з ними, щоб розблокувати значну цінність. Захоплюючі бізнес-моделі, що стосуються доступу, включають повний стек/«виробництво» (наприклад, Acko, Axio, Uni, OneCard), кредитування для нових клієнтів (Aye Finance, Five Star, Aptus, Sarvagram), фінансові рішення для окремих сегментів (Fampray). , Jodo, GrayQuest, Niyo, Skydo) і вбудовані фінансові послуги (безперебійні платежі на платформі, кредит у місці покупки та індивідуальні страхові продукти, такі як Minita та Progsap).

2) Другим вектором можливостей є ефективність, що підживлюється глобально компетентними продуктами та технологічними талантами Індії в поєднанні з фінансовою інфраструктурою світового рівня. Ця конвергенція спонукає компанії, які зосереджуються на створенні інструментів для фінансових директорів, які оптимізують процеси та «платформують» платежі та кредитування B2B (наприклад, Clear, Cashflo та Credable); налагоджувати зв'язки між фінтех-компаніями та фінансовими установами (наприклад, M2P, Setu) або надавати технологічні рішення для індустрії фінансових послуг через ідентичність (наприклад, Hyperverge), кредитну оцінку (наприклад, Perfios), кредитний моніторинг і збір коштів (наприклад, Credgenics) тощо.

3) Третій вектор зосереджений навколо надання чудових вражень індійським споживачам, оскільки їхні вимоги до кращого клієнтського досвіду продовжують зростати. Фінтех-моделі можуть відрізнитися між такими пропозиціями, як безперебійне консультування та інвестування, що обслуговують

середній клас, що розвивається, і демократизацію доступу до фінансових продуктів (наприклад, Dezerv, Strata, Wint); орієнтація на розвинені сегменти користувачів, такі як активні трейдери, інвестори GenZ і ті, хто зацікавлений у соціальних інвестиціях. Крім того, оцифровка малого та середнього бізнесу (SMBs) шляхом розширення можливостей цифрових рішень для основних бізнес-функцій, пропонуючи комерцію, платежі та кредитні можливості, є великою можливістю (наприклад, Khatabook, OkCredit і Flobiz) [27].

Загалом ці три вектори можливостей — доступ, ефективність і досвід — змінюють фінтех-ландшафт в Індії, створюючи благодатний ґрунт для інновацій, створення цінності та задоволення клієнтів.

3.3. Шляхи та проблеми розвитку ринку FinTech в Україні в умовах війни

Днем народження українського фінтеху прийнято вважати 20 лютого 2018 року, тоді вперше була представлена карта фінтех екосистеми України (Див. додаток А).

Якщо розглянути вищезазначений рисунок і факт, що 60-70 фінтех проєктів дійсно приносять прибуток, то можна сказати, що це вже не просто стартапи, а досить зрілі бізнеси, які вже успішно розвинулися. І з цього можна зробити висновок: у нас все-таки не вистачає саме стартапів.

Ймовірно, тут існує проблема з венчурними та загальними інвестиціями. Проєкти, які бажають розвиватися, сьогодні не можуть знайти достатню фінансову підтримку. Я сподіваюся, що така фінтех-карта та ініціативи нададуть інвесторам більш широку перспективу. Велика частина цих проєктів спрямована на український ринок. Тобто, ми не маємо міжнародної спрямованості. Все, що ми робимо всередині України, в основному призначене для нашої власної потреби. Це є нашою проблемою.

Це також проблема для інвесторів, які не розуміють, чому вони мають інвестувати в проєкт, обмежений однією країною, який не знає, як вийти за кордон.

Якщо ми зможемо вирішити всі ці проблеми, фінтех-сектор чекає не просто чотириразове зростання, а десятиразове. Головне - знайти рецепт для масштабування фінтеху в Україні та виведення його за межі країни.

Розвиток ринку Fintech (фінансових технологій) в Україні в умовах війни може зазнавати деяких проблем, але все ж є потенціал для його подальшого росту. Основними шляхами розвитку ринку Fintech в Україні можуть бути наступні, (табл.3.4.):

Таблиця 3.4

Основні шляхи розвитку FinTech в Україні

Залучення інвестицій	Для розвитку ринку Fintech необхідно привернути інвестиції як з внутрішніх, так і зовнішніх джерел. Це може забезпечити залучення талановитих фахівців, розширення інфраструктури та запуск нових проєктів. Національний банк та державні органи можуть сприяти створенню сприятливих умов для приваблення інвестицій у Fintech-компанії.
Законодавча підтримка	Для забезпечення стабільного розвитку Fintech-ринку важлива належна законодавча база. Держава може сприяти прийняттю і впровадженню законодавчих актів, які сприяють розширенню фінансових послуг, забезпечують захист прав споживачів та регулюють діяльність Fintech-компаній.
Технологічна інфраструктура	Розвиток ринку Fintech потребує належної технологічної інфраструктури, такої як швидкий та надійний Інтернет, електронна ідентифікація, безпечні платіжні системи тощо. Уряд та приватний сектор можуть спільно працювати над розвитком такої інфраструктури.
Вдосконалення кадрового потенціалу	Належний розвиток Fintech-ринку потребує наявності кваліфікованих фахівців. Уряд та освітні установи можуть сприяти навчанню та підготовці кадрів у галузі фінансових технологій.

Примітка. Складено автором за даними проведеного дослідження.

Проте, умови війни можуть створювати певні проблеми для розвитку ринку Fintech в Україні, (див. Табл.3.5.). Основні проблеми включають:

Проблеми розвитку ринку FinTech в Україні

Нестабільність та ризики	Війна створює нестабільність та ризики для бізнесу. Небезпека військових конфліктів, економічна нестабільність та втрата довіри можуть ускладнити розвиток Fintech-компаній та затримати їхні плани на ринку.
Обмежений доступ до ресурсів	Умови війни можуть обмежити доступ до фінансових ресурсів, інвестицій та фінансування. Це може стати перешкодою для швидкого росту та розвитку Fintech-проектів.
Втрата талановитих кадрів	Війна може спричинити втрату талановитих фахівців, які можуть шукати можливості за кордоном або переорієнтувати свою діяльність на інші галузі.

Примітка. Складено автором за даними проведеного дослідження.

Світовий фондовий ринок падає, ціни на нафту та газ ростуть, інфляція зростає. Важко уявити сферу, де б не відчувалися економічні потрясіння війни в Україні.

Фінтех і технології є галузями, тісно пов'язаними з Україною та росією, і численні компанії передають розробку програмного забезпечення в ці країни або виходять з них. Тому питання про наслідки цієї війни в довгостроковій перспективі є тим, над яким фінтех-спільнота розмірковує з 24 лютого – першого дня російської агресії в Україні.

Зараз ми спостерігаємо ситуацію, яку жодна здорова людина не могла собі уявити у XXI столітті. Тому дуже важко передбачити, що станеться далі в галузі фінансових технологій.

Однак, на відміну від неспровокованої війни, глобальний ринок має свої закони та тенденції, аналізуючи які, можна хоча б наблизитися до розуміння того, що чекає на фінтех-спільноту в найближчі місяці чи навіть роки [46].

Війна росії в Україні торкнулася всіх країн СНД і частково всього світу. Також війна вплинула на фінтех-компанії, стрімкий розвиток яких спостерігався після пандемії.

Безсумнівно, найбільших втрат після початку бойових дій зазнав місцевий український бізнес. Але це тимчасова невдача перед великим підйомом.

Продовжують працювати не лише великі гравці українського фінтех-ринку (Приватбанк і Monobank), а й менші компанії (Neobank, Ibox Bank та інші). У перші місяці війни всі вони вирішували питання передислокації особового складу на безпечні території. Приват навіть переніс усі свої хмарні дані на зарубіжні сервери, щоб не втратити їх через ракетні обстріли української інфраструктури.

Незважаючи на втрати, пов'язані з війною, фінтех показав свої переваги в цих умовах:

1. Гроші на карті не згорають на відміну від готівки;
2. Знищену банківську картку можна легко відновити в працюючому відділенні банку в будь-якому регіоні країни або замовивши в найближчому поштовому відділенні.
3. За кордоном легше розрахуватися карткою, ніж обміняти готівкові гривні на місцеву валюту.

Прогноз трендів українського фінтеху на початок року: транскордонні платежі, BNPL, відкритий банкінг, віддалена ідентифікація, блокчейн хоч і сповільнив свій розвиток, але обов'язково буде впроваджений у майбутньому. Я постійно спостерігаю, як деякі українські фінтех також намагаються вийти на альтернативні ринки.

Міжнародні компанії з українськими бенефіціарами. Тут все відносно спокійно. Більшість із цих підприємців стикалися лише з проблемами переїзду бізнесу, переїзду родини та іншими життєвими проблемами.

Міжнародні компанії, які працювали з резидентами України та РФ (наприклад, з бенефіціарами з країн Балтії, Великобританії). Головна їхня проблема – втрата частки ринку. Тому вони шукають нові країни та клієнтів для надання своїх послуг. Це включає розвиток у таких процвітаючих регіонах, як Азія, Індія та Африка.

Фінтех, який не має зв'язку з Україною та росією, не зазнав сильних змін. Ймовірно, ці компанії зробили вимоги до клієнтів більш суворими.

Навпаки, найоперативніші міжнародні фінтех можуть отримати вигоду та збільшити частку клієнтів завдяки українцям. Наприклад, Wirex, Revolut та деякі інші міжнародні банки вже випускають картки для жителів України.

Незважаючи на жахливу війну на європейському континенті, фінтех-індустрія продовжує розвиватися. Щоб мінімізувати втрати та продовжувати розвивати фінтех-компанії слід:

1. Визначити свої переваги та бути зосередженим порівняно з конкурентами на тому ж ринку
2. Розробити маркетингову стратегію та представити її своїм клієнтам найкращим чином;
3. Розробляти продукти b2b і розшивати лінійку продуктів;
4. Виходьте на нові ринки, не чекаючи закінчення війни, такі як, Африка, Індія, Азія [39].

Українці часто були піонерами провідних ринкових компаній і створювали продукти, які позитивно впливають на суспільство, особливо у секторі фінансових технологій.

Незважаючи на перешкоди війни, українська фінтех-спільнота працює над створенням кращої інфраструктури та регулювання для країни, що може залучити цінні компанії та інституційних інвесторів із різним рівнем професій.

Багато інвесторів вважають ІТ-сектор країни зараз ризикованим капіталовкладенням. Але у фінтех-компаніях все ще як завжди. Вони довели свою стійкість навіть у воєнних умовах, і вражає те, що 90% українських технологічних стартапів досі наймають працівників.

У березні цього року президент України Володимир Зеленський підписав закон про створення нормативно-правової бази для криптовалюти в країні. Хоча законопроект не дозволяє використовувати цифрові активи як спосіб оплати, він спрямований на створення належних умов для створення потужного ринку криптовалют.

Криптовалютні біржі тепер можуть вимагати ліцензії на легальну роботу в країні. Банки зможуть відкривати рахунки для криптокомпаній, які можуть обирати різні ліцензії залежно від того, чим вони займаються.

За перші п'ять місяців 2022 року ІТ-сектор України отримав від експорту приблизно 3,2 млрд. дол. США — це на 27 % більше, ніж за аналогічний період 2021 року, і становить майже половину загального обсягу експортних послуг країни.

Однією з головних цілей українського уряду є збільшення частки ІТ-сектору у ВВП країни з нинішніх 4 % до 10 % до 2024 року.

Підтримка уряду та потужне зростання разом є сильним сигналом того, що ІТ-сектор дозрів для інвестицій.

Програма складається з дев'яти проектів, представлених 40 компаніям, переважна більшість з яких погодилися допомогти грошовими внесками або технологічними рішеннями.

Криптовалютна біржа Binance стане офіційним партнером Міністерства цифрової трансформації України для пропонування освітніх проектів у сферах ІТ, web3 та фінансів.

Компанія Meta за підтримки Міністерства цифрової трансформації нещодавно запустила програму допомоги вартістю 1,5 мільйона доларів США для відновлення української економіки, допомагаючи малому та середньому бізнесу спеціалізованим навчальним центром.

Стартапи є невід'ємною частиною української економіки. Український бізнес очікує скорочення виробництва товарів і послуг через війну. Більше того, керівництво компанії прогнозує, що наступні 12 місяців принесуть інфляцію та девальвацію гривні.

Українські технологічні стартапи спрямовують свої зусилля на те, щоб підняти галузь на нову висоту. Вони мають стати основоположними стовпами для нового рівня технологічних компаній, які додадуть значну цінність економіці.

Цього року українські законодавці представили Закон України «Про платіжні послуги», який забезпечить краще регуляторне середовище для фінтех-сектору, в тому числі для платіжних послуг.

Крім того, Українська асоціація фінтех та інноваційних компаній (UAFIC) стала першим членом поза ЄС, який приєднався до Європейської цифрової фінансової асоціації (EDFA). Обидві організації співпрацюють, щоб зміцнити ландшафт фінтех в Україні.

Я вважаю, що стійкість України перед обличчям російської агресії та величезне зростання фінтех-ландшафту, незважаючи на кризу, довели, що інвесторам слід без вагань інвестувати в галузь, що швидко розвивається [59].

Національний банк України затвердив Стратегію розвитку фінтеху в Україні до 2025 року – покроковий план створення в Україні повноцінної фінтех-екосистеми з інноваційними фінансовими сервісами та доступними цифровими послугами.

Зокрема, цей документ структурує та деталізує тренди і напрями розвитку фінансових інновацій на наступні п'ять років.

Ключовими дієвими елементами Стратегії стануть:

- Розроблення та впровадження концепту повноцінної регуляторної "пісочниці" для швидкого тестування інноваційних проєктів;
- Підвищення рівня фінансової обізнаності та залученості (інклюзії) населення та бізнесу;
- Запуск академічної бази з фокусом на відкритий банкінг.

Сьогодні на українському ринку фінансових технологій найрозвинутіші сфери – це платіжні послуги та мікрокредитування. Реалізація Стратегії також значною мірою залежатиме від виконання пов'язаних діджитал-проєктів, над якими працює Національний банк. Зокрема, йдеться про запровадження віддаленої ідентифікації та верифікації, імплементацію євродирективи PSD2, надання можливості здійснення миттєвих платежів із рахунку на рахунок у СЕП у форматі 24/7; посилення регуляторного периметру у сфері кібербезпеки та всі інші інноваційні проєкти центробанку а також впровадження інновацій у фінансовому секторі в цілому [20].

Висновки до 3 розділу

У дослідженні були розглянуті шляхи та проблеми розвитку ринку Fintech в Україні в умовах війни. Незважаючи на складні умови, в Україні спостерігається потенціал для подальшого розвитку цього ринку. Залучення інвестицій, законодавча підтримка, технологічна інфраструктура та вдосконалення кадрового потенціалу визначені як ключові шляхи досягнення успіху у цій галузі.

Однак, умови війни створюють певні проблеми, такі як нестабільність та ризики, обмежений доступ до ресурсів та втрата талановитих кадрів. Ці фактори можуть ускладнити розвиток Fintech-компаній і затримати їх плани на ринку.

З метою забезпечення стабільного розвитку ринку Fintech в умовах війни, необхідно спільне зусилля держави, приватного сектора та міжнародних організацій. Важливо створити сприятливі умови для приваблення інвестицій, прийняття належної законодавчої бази, розвитку технологічної інфраструктури та підготовки кваліфікованих кадрів.

Україна має потенціал стати гравцем на міжнародному ринку Fintech, адже країна має кваліфікованих фахівців, інноваційну культуру та потужний IT-сектор. Розвиток ринку Fintech може сприяти модернізації фінансової системи, забезпеченню доступу до фінансових послуг для широких верств населення та підвищенню конкурентоспроможності економіки країни.

Головним викликом для українського фінтеху зараз є не тільки необхідність підтримувати життєдіяльність компаній, але й знаходити нові методи, інструменти та форми, які створять можливості та допоможуть подальшому розвитку.

ВИСНОВКИ

Підводячи загальні підсумки, можна сказати що, механізми формування та тенденції розвитку світового та українського ринку FinTech в кризових умовах є надзвичайно важливими для розуміння та адаптації фінансової системи до непередбачуваних обставин. У кризових ситуаціях, таких як економічні кризи, геополітичні конфлікти та пандемії. Дослідження показали, що в таких умовах розвиток FinTech може зазнавати як певних перешкод, так і виявляти нові можливості.

Взагалі, фінтех (фінансові технології) - це технології, які використовуються в фінансових послугах або застосовуються для допомоги компаніям управляти фінансовими аспектами свого бізнесу, включаючи нові програми та додатки, процеси та бізнес-моделі.

Раніше фінтех розглядалося виключно як внутрішні розробки та процеси фінансових установ, до яких клієнти фінансових послуг не мали прямого доступу. Але сьогодні фінтех став основою для всіх онлайн-транзакцій, таких як грошові перекази, кредитування, сплата комунальних платежів та інше.

Стабільність та відновлення ринку FinTech в кризових умовах залежать від реалізації ефективних механізмів та стратегій. Механізми формування ринку FinTech в кризових умовах включають такі аспекти, як створення інноваційних технологій та рішень, розвиток електронних платежів та безпеки фінансових транзакцій, партнерства між різними гравцями ринку та створення сприятливого регуляторного середовища. Ці механізми сприяють прискоренню процесу переходу до цифрових фінансових послуг та стимулюють інноваційний розвиток у фінансовій галузі.

Очевидні переваги фінтеху полягають у наступному:

1. Швидкість і зручність: Фінтех-послуги надаються в Інтернеті, що дозволяє користувачам отримати до них доступ швидше і простіше.

2. Великий вибір: Користувачі мають більше можливостей у виборі продуктів і послуг, оскільки вони можуть придбати їх віддалено, незалежно від місцезнаходження.

3. Вигідніші умови: Фінтех-компаніям, як правило, не потрібно інвестувати значні кошти у фізичну інфраструктуру, таку як філіальна мережа. Це дозволяє їм пропонувати споживачам більш вигідні умови на свої послуги порівняно з традиційними компаніями.

4. Більше персоналізованих продуктів: Завдяки використанню технологій, фінтех-компанії можуть збирати та аналізувати більше інформації про клієнтів, що дозволяє їм пропонувати більш персоналізовані продукти та послуги споживачам.

Однак, фінтех також має свої недоліки:

1. Нечітка регуляція: Фінтех-компанії є новими у фінансовій галузі та використовують відмінні від традиційних фінансових установ бізнес-моделі. Це може створювати складнощі у визначенні, які з них підлягають регулюванню та які права мають споживачі, якщо щось піде не так.

2. Спонтанні рішення: Користувачі онлайн-послуг часто мають обмежений час та інформацію для прийняття рішень, що може призводити до поспішних і необдуманих дій.

3. Технологічні ризики: Фінтех-компанії, здійснюючи операції онлайн, отримують значну кількість приватної інформації про клієнтів. Це може призвести до неправильного використання особистих даних або стати причиною кіберзлочинів.

4. «Не для всіх»: Незважаючи на те, що доступ до фінтеху здебільшого є простим та зрозумілим, існують категорії громадян, які з різних причин не можуть скористатися гаджетами або комп'ютерами для здійснення онлайн-операцій.

Тенденції розвитку ринку FinTech в кризових умовах включають зростання популярності мобільних платежів та цифрових гаманців, розвиток розумних контрактів та блокчейн-технологій, використання штучного інтелекту та аналітики даних для покращення ризик-менеджменту та забезпечення безпеки фінансових транзакцій, а також поширення фінансової включеності та доступу до фінансових послуг через цифрові канали.

Фінтех - це майбутнє, оскільки спрощує життя кожної людини. Ми більше не витрачаємо час на дзвінки в таксі, не носимо готівку для оплати покупок, не передаємо гроші одне одному фізично, а страхуємо автомобіль віддалено.

Компанії також економлять гроші на наймі співробітників, оптимізуючи багато бізнес-процесів. Тенденція до розвитку фінтеху буде посилюватися, з'являтимуться нові проекти. До 2024 року обсяг світової фінтех-індустрії досягне капіталізації у 221 мільярд доларів США.

Україна також не є винятком щодо впливу кризових умов на розвиток ринку FinTech. Однак, країна має великий потенціал у цій галузі та відзначається зростанням інтересу до фінансових технологій. Проте, існують певні проблеми, такі як недостатнє регулювання, недостатня інфраструктура та відсутність довіри до нових фінансових послуг, які потребують уваги та вирішення для стимулювання розвитку ринку FinTech в Україні в кризових умовах.

СПИСОК БІБЛІОГРАФІЧНИХ ПОСИЛАНЬ ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закон України «Про платіжні послуги» № 1591-IX від 30.06.2021. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1591-20#Text>
2. Закон України «Про стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні» 1667-IX від 01.12.2022. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1667-20#Text>
3. Проект Закону України «Про віртуальні активи» № 2074-IX від 17.02.2022. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/2074-20>
4. Гладких Д. М. Ризики та можливості банківської системи України в умовах розвитку інформаційної економіки. Національний інститут стратегічних досліджень. Аналітична записка. Сер. Економіка. 2019.
5. Мазаракі А., Волосович С. Fintech у системі суспільних трансформацій. Вісник КНТЕУ. 2018.
6. Семенов А. Ю. FinTech-послуги: сутність, роль і значення для економіки країни / А. Ю. Семє-ног, С. В. Цирулик, Я. М. Кривич. // Вісник ОНУ ім. І. І. Мечникова. – 2018. – №2. – С. 100–105.
7. Deloitte. (2020). Asia-Pacific Fintech Landscape: Thriving amid headwinds.
8. Finch, J. (2017). The London fintech ecosystem: a successful approach to growing innovative financial technology.
9. Mulyk T. Formation and development of fintech in Ukraine. Economics & Education. 2022. Vol. 7, no. 1. P. 25–33.
10. Міністерство цифрової трансформації України: дорожня карта розвитку сфери віртуальних активів в Україні. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/news/sformovano-dorozhnyu-kartu-rozvitku-sferi-virtualnihaktiviv-v-ukrayini>
11. Міністерство цифрової трансформації України: проект «Інтернет-субвенція» з підключення сіл до оптичного Інтернету. [Електронний ресурс] –

Режим доступу: <https://bb.gov.ua/>

12. Національний банк України: Стратегія розвитку фінтеху в Україні до 2025 року. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/ua/about/develop-strategy/fintech2025>

13. НБУ. Проект концепції побудови в Україні системи миттєвих платежів. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/natsionalniy-bank-prezentuye-proyekt-kontseptsiyi-pobudovi-v-ukrayini-sistemi-mittyevih-platejiv>

14. Каталог ФінТех компаній України. Київ : НБУ. 2021. 99 с. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://drive.google.com/file/d/1muA2397xKPsBQEM86Ws8fTame-3jplif/view>

15. Каталог фінтех-компаній України 2019. Українська асоціація фінтех та інноваційних компаній. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://map.fintechua.org/>

16. МакКінзі і Компанія Україна. Київ. 2020. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.mckinsey.com/ua/overview>

17. Огляд фінтеху: Гроші у ритмі техно. Business.ua. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://business.ua/special/75-finansovij-oskar-2018/4872-ohliadfintekhu-hroshi-u-rytmi-tekhno>

18. Рудич Л.В., Шевченко О.М. Розвиток фінансових технологій в умовах цифровізації економіки України. Ефективна економіка. 2020. № 7. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8053>

19. Саликов А. Кибербезопасность и идентификация пользователей 2020 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://hightech.fm/2020/04/16/5-trends-fintech>

20. Стратегія розвитку фінтеху в Україні до 2025 року. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/ua/about/develop-strategy/fintech2025#:~:text=Стратегія%20розвитку%20фінтеху%20в%20Україні&text=Національний%20банк%20України%20затвердив%20Стратегію,сервісами%20та%20одоступними%20цифровими%20послугами>

21. Супровід фінтех проектів. [Електронний ресурс] – Режим доступу:

<https://psm7.com/uk/fintech/soprovozhdenie-fintex-proektov.html>

22. Український фонд стартапів USF. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://plaiburo.com/usf.ua>

23. Фінтех в минулому, теперішньому, майбутньому і українських реаліях 2020. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://uanews.liga.net/economics/articles/finteh-v-minulomu-teperishnomu-maybutnomu-i-ukrainskih-realiyah>

24. Фінтех прилаштовується до банків // FinClub. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://finclub.net/ua/analytics/fintekh-prylashtovuietsia-dobankiv.html>

25. Фінтех-екосистема Індії: Величезні інвестиції, десятки юнікорнів та заборона криптовалют. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://psm7.com/uk/fintech/fintech-ekosistema-indii-velichezni-investicii-desyatki-yunikorniv-ta-zaborona-kriptovalyut.html>

26. Шість найпопулярніших видів фінтек додатків. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://itomychstudio.com/ua/blog/six-most-popular-types-of-fintech-solutions#види-фінтек-додатків>

27. BackHow three emerging opportunities are reshaping India's fintech landscape [Electronic resource]. – Access: <https://www.livemint.com/opinion/columns/indias-fintech-sector-opportunities-and-challenges-for-access-efficiency-and-experience-in-the-rapidly-evolving-landscape-11685549659559.html>

28. Fintech: The History and Future of Financial Technology [Electronic resource]. – Access: <https://thepaymentsassociation.org/article/fintech-the-history-and-future-of-financial-technology/>

29. Fintech VS Traditional Banks [Electronic resource]. – Access: <https://wolf-wolf.net/blog/fintech-vs-traditional-banks/>

30. Fintech: All You Need To Know About Financial Technology [Electronic resource]. – Access: <https://geniusee.com/single-blog/all-you-need-to-know-about-financial-technology#advdisadv>

31. Fintech in 2023, the expert opinion and investor outlook [Electronic

resource]. – Access: <https://www.eu-startups.com/2023/02/fintech-in-2023-the-expert-opinion-and-investor-outlook/>

32. Fintech Crisis Management Market [Electronic resource]. – Access: <https://www.alliedmarketresearch.com/fintech-crisis-management-market-A08280>

33. Fintech vs Traditional Banks: Competition or Collaboration? [Electronic resource]. – Access: <https://monei.com/blog/fintech-vs-traditional-banks/>

34. Fintech Nexus USA 2023: Charting a Course for the Future of Fintech [Electronic resource]. – Access: <https://ffnews.com/newsarticle/fintech-nexus-usa-2023-set-to-take-place-at-the-javits-center/>

35. Fintech in Singapore: A Regulatory Perspective [Electronic resource]. – Access: <https://www.withersworldwide.com/en-gb/insight/fintech-in-singapore-a-regulatory-perspective>

36. Five reasons why Ukraine’s fintech sector is growing despite war [Electronic resource]. – Access: <https://techcrunch.com/2022/08/08/5-reasons-why-ukraines-fintech-sector-is-growing-despite-war/>

37. Global FinTech Adoption Index 2019 [Electronic resource]. – Access: https://assets.ey.com/content/dam/ey-sites/ey-com/en_gl/topics/banking-and-capital-markets/ey-global-fintech-adoption-index.pdf

38. How FinTech Startups Make Money in 2023: An Overview of Business Model Types [Electronic resource]. – Access: <https://spdload.com/blog/fintech-business-models/>

39. How the war in Ukraine affected the Fintech world [Electronic resource]. – Access: <https://www.fintechna.com/articles/how-war-in-ukraine-affected-the-world-fintech/>

40. India Has the Potential to Become the Fintech Capital of the Globe: Investors [Electronic resource]. – Access: <https://www.entrepreneur.com/en-in/news-and-trends/india-has-the-potential-to-become-the-fintech-capital-of/450595#:~:text=As%20per%20the%20Economic%20Survey,fintech%20ecosystem%20in%20the%20world.>

41. Incorporating a fintech company in Singapore: What you need to know

[Electronic resource]. – Access: <https://www.guidemesingapore.com/business-guides/industry-guides/fintech-industry/incorporating-a-fintech-company-in-singapore>

42. Klarna valuation plunges 85% to \$6.7 billion as ‘buy now, pay later’ hype fades [Electronic resource]. – Access: <https://www.cnbc.com/2022/07/11/klarna-valuation-plunges-85percent-as-buy-now-pay-later-hype-fades.html>

43. Number of Neobank account holders in the United States in 2020, with forecasts from 2021 to 2025 [Electronic resource]. – Access: <https://www.statista.com/statistics/1285996/number-of-neobank-account-holders-us/#:~:text=In%202020%2C%20there%20were%2014.4,than%2039%20million%20by%202025>

44. Pulse of FinTech H2’20. February 2021. [Electronic resource]. – Access: <https://assets.kpmg/content/dam/kpmg/xx/pdf/2021/02/pulseof-fintech-h2-2020.pdf>

45. State of Fintech 2022 Report [Electronic resource]. – Access: <https://www.cbinsights.com/research/report/fintech-trends-2022/>

46. The Future of Fintech In View of the War in Ukraine: Top Influencers’ Opinions [Electronic resource]. – Access: <https://sdk.finance/future-of-fintech-because-of-war-in-ukraine/>

47. Top 15 Latest Fintech Trends to Watch in 2023 [Electronic resource]. – Access: <https://djangostars.com/blog/FinTech-trends/>

48. Top Fintech Trends of 2023: The Power of Technology to Transform Finance [Electronic resource]. – Access: <https://mobidev.biz/blog/fintech-trends-technology-transforms-finance-industry>

49. The pros and cons of fintech [Electronic resource]. – Access: <https://www.business-money.com/announcements/the-pros-and-cons-of-fintech/>

50. The history and evolution of the fintech industry [Electronic resource]. – Access: <https://cointelegraph.com/news/the-history-and-evolution-of-the-fintech-industry>

51. State of European FinTech Report 2022 [Electronic resource]. – Access: <https://www.finchcapital.com/post/state-of-european-fin-tech-report-2022>

52. USAID (2018), "Financial Sector Transformation Project" [Electronic resource]. Access: https://data.unit.city/fintech/fgt34ko67mok/fintech_in_Ukraine_2018_ua

.pdf

53. UNITED STATES FINTECH MARKET SIZE & SHARE ANALYSIS - GROWTH TRENDS & FORECASTS (2023 - 2028) [Electronic resource]. – Access: <https://www.mordorintelligence.com/industry-reports/us-fintech-market#:~:text=The%20United%20States%20Fintech%20Market%20has%20achieved%20a%20USD%204,11%25%20over%20the%20forecast%20period>
54. What is fintech? 6 main types of fintech and how they work [Electronic resource]. – Access: <https://plaid.com/resources/fintech/what-is-fintech/#Types-of-fintech>
55. What Is Fintech? A Quick Definition [Electronic resource]. – Access: <https://builtin.com/fintech>
56. Wearable Payments Devices Market Size, Share & Trends Analysis Report By Device Type (Fitness Tracker, Smart Watches), By Technology, By Application, By Region, And Segment Forecasts, 2021 – 2028 [Electronic resource]. – Access: <https://www.grandviewresearch.com/industry-analysis/wearable-payments-devices-market>
57. Why is the UK so successful in fintech? [Electronic resource]. – Access: <https://www.ftadviser.com/investments/2023/01/30/why-is-the-uk-so-successful-in-fintech/?page=1>
58. Why FinTech is core to the UK's future success [Electronic resource]. – Access: https://www.ey.com/en_uk/financial-services/why-fintech-is-core-to-the-uk-future-success
59. What it Takes to Join the Fintech Industry in Singapore [Electronic resource]. – Access: <https://content.mycareersfuture.gov.sg/takes-join-fintech-industry/>
60. Z/Yen (2019). The Global Financial Centres Index 25, March 2019, 58 p. [Electronic resource]. – Access: https://www.longfinance.net/media/documents/GFCI_25_Report.pdf

ДОДАТКИ

Додаток А



Джерело: Рис. А. 1. Фінтех екосистема України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://fintechua.org/page5261262.html>